

Protispolečenské chování dětí a mládeže na Přerovsku

Marek Popela

Bakalářská práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Marek POPELA**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Protispolečenské chování dětí a mládeže na
Přerovsku**

Zásady pro vypracování:

Vyhledání a zpracování teoretické odborně orientované literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti příčin kriminality dětí a mládeže.
Stanovení cílů práce a příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu na základě získaných statistických údajů.
Zpracování statistických údajů, jejich vyhodnocení a interpretace.
Prezentace výsledku výzkumů, jejich shnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

MATOUŠEK, O. A KROFTOVÁ, A. Mládež a delikvence. Portál, 1998. ISBN 80-7315-004-2

ČÍRTKOVÁ, L. Kriminální psychologie. Eurounion, 1999

NIKL, J., Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci, Praha: PA ČR, 2000. ISBN 80-7251-033

ZAPLETAL, J. a kol. Kriminologie díl II. Praha: PAČR, 1996.

PORADA, V. A KOL.: Kriminalistika 1. díl : Úvod do kriminalistiky a metodik vyšetřování vybraných druhů trestných činů. Olomouc: UP, 1995, s. 89. ISBN 80-70674512

NEŠPOR, K., DVOŘÁK, V. Prevence trestné činnosti související s návykovými látkami. 1vyd. Praha : Armex pro Trivis, 1998. ISBN 80-902283-9

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Mgr. Svatava Kašpárková, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

15. února 2010

Termín odevzdání bakalářské práce:

7. května 2010

Ve Zlíně dne 15. února 2010

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

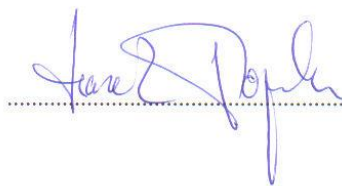
Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 27.4.2010

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem mé bakalářské práce byla snaha o specifikaci protispolečenského chování dětí a mládeže a dále snaha o určení příčin, které se na tomto chování podílejí.

V teoretické části je zahrnuta charakteristika příčin samotného vzniku protispolečenského chování a jeho další rozvoj u dětí a mládeže, trestná činnost mládeže a dětí, sociální faktory, které se podílejí na vzniku protispolečenského chování, mezi které patří především rodina, škola a samotná společnost. Dále jsem do své práce zahrnul některé z preventivních a intervenčních programů, které mají za úkol delikventnímu jednání dětí a mládeže předcházet, ochraňovat je před ním či je za něj trestat.

V praktické části práce jsem se zaměřil na monitoring výskytu a vývoje trestné činnosti u dětí a mládeže na Přerovsku se stanoveným časovým obdobím. Praktická část dále zahrnuje i porovnání zjištěných údajů z oblasti páchané kriminality dětmi a mládeží, kdy jsem tyto údaje zjištěné na Přerovsku, porovnal s okresem Kroměříž a celou Českou republikou.

Klíčová slova : dítě, mládež, protispolečenské chování, delikvence dětí a mládeže, škola, rodina, dětský pachatel, mladistvý pachatel

ABSTRACT

The goal of this work was to specify the anti-social behavior of children and young people and attempt to determine the causes of which are involved in this behavior.

The theoretical part included the characteristics vzniku itself causes anti-social behavior and the development of children and youth, crime, youth and children, social factors that contribute to the emergence of anti-social behavior, including mainly family, school and the company itself. I also incorporate into their work some of the prevention and intervention programs, which are responsible for delinquent behavior of children and youth to prevent, protect it against him or punish him for it.

In the practical part, I focused on monitoring the occurrence and development of crime among children and youth Přerovske the set time period. The practical part includes a com-

parison of observed data from the crime committed by children and youth, when I found this information on Prerovske, compared with a District of the whole Czech Republic.

Keywords: child, youth, antisocial behavior, delinquency of children and youth school, family, child offender, youthful offender

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou bych chtěl upřímně poděkovat Ing. Mgr. Svatavě Kašpárkové, Ph.D za její cenné rady, vstřícnost, ochotu a čas, který mi věnovala při vypracovávání mé bakalářské práce.

čestné prohlášení,

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 KRIMINALITA DĚTÍ A MLÁDEŽE	14
1.1 VÝZNAM JEDNOTLIVÝCH POJMŮ.....	15
1.2 DĚLENÍ DLE VĚKOVÝCH KATEGORIÍ.....	16
1.2.1 Dětská kriminalita	16
1.2.2 Mládež.....	16
1.2.3 Mladistvý.....	17
1.2.4 Mladý dospělý	17
2 PŘÍČINY PROTISPOLEČENSKÉHO CHOVÁNÍ MLÁDEŽE	18
2.1 PŘÍČINY VNITŘNÍ	18
2.1.1 Dědičnost.....	18
2.1.2 Pohlaví.....	19
2.1.3 Osobnost.....	19
2.2 PŘÍČINY VNĚJŠÍ	20
2.2.1 Rodina	20
2.2.2 Škola.....	23
2.2.3 Prožívání volného času a jeho kvalita	24
2.2.4 Hnutí a různé skupiny mládeže	26
3 RŮZNÉ PREVENTIVNÍ A INTERVENČNÍ PROGRAMY A JEJICH MODELY	30
3.1 PREVENCE KRIMINALITY.....	30
3.2 ZÁKLADNÍ DĚLENÍ PREVENCE	31
3.2.1 Prevence primární	31
3.2.2 Prevence sekundární.....	31
3.2.3 Prevence terciální	32
3.3 DĚLENÍ PREVENCE KRIMINALITY PODLE SOUČASNÉ KRIMINOLOGIE.....	33
3.3.1 Sociální prevence	33
3.3.2 Situační prevence	34
3.4 PREVENCE TRESTNÉ ČINNOSTI MLÁDEŽE, KTERÁ BYLA ZPŮSOBENA NÁVYKOVOU LÁTKOU	34
3.4.1 Snižování možnosti získání návykové látky a diskuse k jejich legalizaci.....	34
3.4.2 Prevence, která směřuje na rizikové jedince a rizikové prostředí	35
3.4.3 Snižování poptávky po návykových látkách	35
3.4.4 Problémy způsobené návykovými látkami , sdělovací prostředky a prevence	35
3.5 ŘEŠENÍ VNĚJŠÍCH PŘÍČIN PROTISPOLEČENSKÉHO CHOVÁNÍ	36
3.5.1 Rodina	36
3.5.2 Školní oblast.....	37
3.5.3 Prostředí trávení volného času	38

3.5.4	Rasismus, extremismus a násilné chování	38
3.5.5	Nezaměstnanost.....	39
3.6	INTERVENCE V PROTISPOLEČENSKÉM CHOVÁNÍ.....	39
3.6.1	Centrum včasné intervence	40
3.6.2	Policie ČR.....	42
3.6.3	Orgány sociálně právní ochrany dětí a mládeže	42
3.7	DRUHY ÚSTAVNÍ VÝCHOVY A ROZHODOVÁNÍ O NÍ.....	44
3.7.1	Diagnostický ústav	45
3.7.2	Výchovný ústav	45
3.7.3	Ochranná výchova	46
II	PRAKTICKÁ ČÁST	47
4	CÍL PRAKTICKÉ ČÁSTI A METODA VÝZKUMU.....	48
4.1	VYMEZENÍ ZKOUMANÉHO PROBLÉMU	48
4.2	ZHODNOCENÍ DOSAVADNÍCH ZKUŠENOSTÍ	48
4.3	KRITÉRIA SROVNÁVACÍ ANALÝZY.....	49
4.4	ZPRACOVÁNÍ DAT	50
4.5	CELKOVÉ HODNOCENÍ.....	63
4.6	NÁVRHY NA MOŽNÁ OPATŘENÍ.....	63
	ZÁVĚR	65
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	67
	SEZNAM POUŽITÝCH CITACÍ A ODKAZŮ	69
	SEZNAM OBRÁZKŮ	71
	SEZNAM TABULEK.....	73

ÚVOD

Jedním z problémů, který zatěžuje současnou společnost v České republice, je kriminalita dětí a mládeže, která má v současné době bohužel stále stoupající tendenci. V tomto ohledu se jedná o problém, který je nutno řešit, a to co nejrychleji a samotným řešením problému by se měli zabývat odborníci. V případě, že se dítě svým chováním dostane do rozporu se společenskou či zákonnou normou a my ostatní budeme jen nezúčastněně přihlížet, musíme si být vědomi skutečnosti, že se tak podílíme na dopadu tohoto jednání.

Hledání správného řešení vzniklé situace a potažmo odstranění protisociálního chování dětí a mládeže, je nelehký úkol, který se odvíjí od mnoha aspektů, mezi které patří samotná osobnost dítěte či mladistvého, okolí, kterým je jedinec obkloповán, vrstevníci se kterými se stýká a mnoho dalších aspektů. Řešení tohoto problému je tedy nutné přizpůsobit všem těmto aspektům a dále se přizpůsobit i charakteristickým znakům a projevům chování dětí a mládeže v současné společnosti. (Nikl, 2000)

Je třeba brát na zřetel ten fakt, že současný svět se globalizuje, s čímž souvisí velká migrace obyvatel jednotlivých států na území jiných států, kdy tyto skupiny sebou přinášejí svou kulturu, své náboženství, náhled na svět a mají svůj specifický žebříček kulturních i materiálních hodnot. Dalším aspektem na který je nutné reagovat, je oslabení základních funkcí rodiny a zmenšení potřeb, které byly rodinou dříve zajišťovány. Z této situace hlavně plyne ten fakt, že mladá generace v současné době před rodinou upřednostňuje svoji kariéru. Mladá generace se tak stále více stává a nebo se snaží stát nezávislou na svých rodičích a tím se mění postavení mládeže v celé společnosti. Na mládež i celou společnost mají také velký vliv média, které mění názory v celém světě. Ne každého jedince se přímo dotkla delikvence dětí a mládeže, ať už v postavení pachatele či oběti, ale jistě každý se s delikvencí mládeže setkal v médiích, kde mu byly zprávy o delikvenci dětí či mládeže předloženy ve formě sdělení, kde se dozvěděl o spáchaném protiprávním jednání touto skupinou obyvatel.

Tyto zprávy jsou pro společnost velmi vyhledávanými, z čehož těží samotná média a tak se rubriky, které se týkají této problematiky staly jak v tisku, tak televizi i internetu jedny z nejvyhledávanějších a proto se denně v rubrikách tzv. černé kroniky denně dozvídáme o protiprávním jednání dětí a mládeže. Z tohoto důvodu se pro všechny novináře, reportéry a dopisovatele stala prvořadá snaha o zjištění a následné podání zpráv o spáchané trestné

činnosti mládeží, tou nejzajímavější a nejvyhledávanější činností. Nejsmutnějším aspektem této činnosti je však to, že jednotlivá média mají snahu o vyhledání těch nejhorších, nejbrutálnějších a nejvíce odsouzení hodných případů, protože tyto zprávy jsou společností dychtivě vyhledávány a jsou pro všechny nejzajímavější. (Nikl, 2000)

Cílem teoretické části předložené bakalářské práce byla kompletace a zpracování teoretické odborně orientované literatury k danému tématu a z tohoto poté plynula má snaha specifikace protiprávního jednání dětí a mládeže a zjištění z jakých příčin vzniká. V počátečních kapitolách, jsem se zabýval výkladem některých základních pojmů které přímo souvisí s mládeží a jejím protispolečenským jednáním. Dále jsem rozvedl trestní odpovědnost mládeže, která z jejího protiprávního jednání vyplývá a je zde zahrnuta i stránka samotného trestního postihu. Další část mé práce je zaměřena na příčiny a podmínky, které vedou k delikvenci mládeže, které jsem rozdělil na dvě základní kategorie – vnitřní a vnější. K samotné delikvenci přispívá spousta příčin, ale některé z nich jsou hlavní, a to zejména nefunkčnost rodiny, jako základního článku společnosti a způsob trávení volného času mládeží. Do všech stránek života, ať už to je osobní, rodinná či sociální se velmi negativně projevuje ztotožňování se s nevhodným vzorem či postojem, úpadek stability současných norem a hodnot s čímž se úzce pojí vznik stresu a nejistoty. Vzniklá situace sebou pak nese vznik velké řady sociálně patologických jevů, mezi které může patřit i snaha co nejrychleji si zvýšit svoji životní úroveň za použití jakýchkoliv prostředků, a to samozřejmě i nezákonných. (Matoušek, Kroftová, 1998)

Další část je určena některým preventivním a intervenčním programům, které jsou zaměřeny na delikvenci dětí a mládeže. V současné době je velmi rozšířen model rozdělení prevence na situační a sociální. V České republice je systém prevence spjat se spoluprací orgánů veřejné správy a jejich institucí se subjekty, které jsou nevládní.

V praktické části je provedena analýza delikvence dětí a mládeže v okrese Přerov za rok 2008 a 2009, která je srovnána s delikvencí v okrese Kroměříž a celé ČR.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 KRIMINALITA DĚTÍ A MLÁDEŽE

Dle mého názoru je prvořadým věnovat pozornost ujasnění jednotlivých pojmů, které budou v mé práci použity.

Antisociální (protispolečenské) jednání je ve své podstatě tím nejširším pojmem, pod který lze zahrnout delikvenci, kriminalitu a sociálně patologické jevy ve společnosti. Pojem delikvence je širším pojmem než pojem kriminalita, a to proto, že zde jsou zahrnuty i trestně činy a přestupky, které byly spáchány pachatelí, kteří jsou nezletilí - jedná se o osoby ve věkové kategorii do 15-ti let, a dále osoby, které jsou trestně neodpovědné v důsledku své nezpůsobilosti k právním úkonům či své nepřičetnosti. (Zapletal a kol., 2004)

Protispolečenské chování dětí a mladistvých se v mnoha svých hlediscích odlišuje od trestné činnosti, která je páchána ostatními věkovými skupinami již dospělých pachatelů. Tyto hlediska se odvíjí zejména od psychického a somatického vývoje, který je mezi těmito skupinami dominantní a dále je to také dáno zkušenostmi, které tyto skupiny již za svůj život získaly a motivy, které je k samotnému spáchání trestné činnosti vedly. Mládeží je daleko častěji trestná činnost spáchána ve skupině či spolupachatelství, než je tomu u pachatelů dospělých. Ve většině případů dochází k páchání trestné činnosti mladistvými po vlivem momentálně vzniklé situace, tedy živelně z čehož plyne, že u pachatelů, kterými jsou děti či mladiství, má dominantní postavení motivace emotivní před rozumovou. Ve velkém procentu spáchaných trestných činů dětmi a mladistvými působí jako spouštěcí mechanismus alkohol nebo jiná návyková látka, které mají za důsledek zvýšení agresivity a dále způsobují neadekvátní reakce. Samotná příprava na trestnou činnost je v řadě případů velmi nedokonalá, protože zde schází předchozí faktor plánování trestné činnosti k čemuž se připojuje další aspekt, kterým je nevhodná volba nebo samotné použití nástroje sloužícího k dokončení spáchání trestné činnosti. Faktor plánování je často nahrazen nadměrnou tvrdostí, které bylo ke spáchání užito, a to zejména projevem devastace, čily zbytečným nebo nadměrným ničením věcí, zařízení nebo překážky. Dalším hlediskem je ten fakt, že některé ze znaků provedeného způsobu spáchané trestné činnosti, přímo souvisí s tělesnými, tedy somatickými znaky pachatele, např. mrštnost, menší vzrůst, nižší tělesná váha, hbitost a rychlost pohybu. Dále samotný předmět zájmu, je vybírán podle jiného klíče než u dospělého pachatele. Dětské a mladistvé pachatele v mnoha případech kradou věci, které aktuálně chtějí, které se jim líbí nebo, které potřebují (např. se může jednat o alkohol, návykové látky, oblečení, elektroniku, různé zbraně a to jak stříelné tak chladné, cigarety, vozidla,

motocykly, oblečení apod.) Věci, které byly získány trestnou činností jsou poté často děleny ve skupině, která trestnou činnost spáchala. Finanční hotovost, která byla získána je utrácena společně a při dělení tzv. kořisti je ve skupině dětských a mladistvých pachatelů, jasně patrná hierarchie skupiny a také je zohledněn jaký měl člen skupiny podíl na samotné páchané trestné činnosti. (Matoušek, Kroftová, 1998)

1.1 Význam jednotlivých pojmů

K tomuto tématu je nezbytné objasnit některé ze základních pojmů, které se vztahují k tématu delikvence mládeže .

Delikvence – jsou zde zahrnuty nejzávažnější poruchy v chování mládeže, které se projevují zejména jako porušení právních a sociálních norem. Je vyznačována hromadností výskytu, rozšířeností a stabilitou za určitých sociálních podmínek. Mimo trestné činu, jsou zde zahrnuty také jevy, které jsou bezpochyby vadné, ale jako takové nejsou trestně postižitelné, patří sem např. alkoholové a nealkoholové toxikomanie, gamblerství, útěky z domova, činnost v extrémistických skupinách, prostituce, agresivita vůči věcem či druhým a agresivita vůči sobě samému.

Asociální chování – během asociálního chování jsou ze strany jedince porušovány společenské normy, mezi které především patří normy morálky společnosti. Mezi asociální chování zejména patří, útěkovost a toulavost, sebepoškozování a záškoláctví. Podstatu těchto projevů je nutné hledat především v absenci sociálního cítění a nedostatek citu. Tato porucha zahrnuje porušení společenské normy, morálky a uznaných pravidel v míře takové, že ji společnost nemůže akceptovat, ale zároveň nemá toto chování takovou intenzitu, že by jí došlo k porušení obecně závazné právní normy. Asociální chování se charakterizuje chováním, které je setrvalé, opakující se a má snahu stoupat.

Prekriminalita - tohoto termínu se užívá k označení trestné činnosti, která byla spáchána osobami, které ještě nedovršily věk trestní odpovědnosti za své jednání, tedy 15-ti let. Tímto je tedy horní hranice prekriminality stanovena na 15 let a spodní hranice není specifikována.

Provinění – jedná se o trestný čin, který byl spáchán mladistvým pachatelem. U tohoto pojmu je však nutné podotknout, že je velmi těžké, jakým způsobem, lze vymezit hranici této skupiny. Z toho plyne otázka „Jaký věk je nutný aby se člověk stal členem této skupiny, nebo jím přestal být?“. K řešení této otázky je nutné hledat objektivní normy, které vyplývají z poznatků vědy a odpovídají jí a dále je toto hodnocení zbaveno všech subjektivních názorů, úsudků a přesvědčení. (Hartl, Hartlová, 2009)

Kriminalita - pod tímto pojmem rozumíme souhrn pro společnost nebezpečných jednání, které označuje současná právní úprava jako trestné činy . Jsou to tedy činy, které jsou pro společnost nebezpečné a jejich znaky jsou taxativně uvedeny v trestním zákoně ČR. (Zapletal, 1996)

1.2 Dělení dle věkových kategorií

V současné právní úpravě se pod pojem kriminalita mládeže zahrnují všechny skutky, kterých se dopustili mladiství, tedy věková kategorie pachatelů ve věku 15 až 18 let. Do této skupiny je však zahrnuta a i kriminalita dětí, tedy, prekriminalita, což jsou pachatelé do věku 15-ti let a dále i kriminalita, tzv. mladých dospělých, což je věková skupina pachatelů ve věku 18 až 24 let.

1.2.1 Dětská kriminalita

jedná se o kriminalitu dětí (prekriminalitu), tedy věková skupina pachatelů ve věku do 15-ti let. U této skupiny je specifikována pouze horní hranice věku, spodní nebyla dosud přesně stanovena. Můžeme v tomto případě tedy uvažovat o skupině dětí již v předškolním věku, tedy ve věku 5 až 6 let. V zákoně o soudnictví ve věcech mládeže se v § 89 uvádí „Dítě mladší 15-ti let není trestně odpovědné. Dopustí-li se dítě mladší než patnáct let činu jinak trestného, učiní soud pro mládež opatření potřebná k jeho nápravě, která jsou uvedena v § 93 (dále jen „opatření“).“ (zákon. č. 218/2003 Sb.)

1.2.2 Mládež

V případě pokud budeme pojem mládež definovat obecně, můžeme hovořit o skutečnosti, že je to část obyvatel v určité společnosti, která se od ostatní společnosti odlišuje svým věkem a svým způsobem života, systémem pomoci kterého řeší své problémy a měřítkem svých hodnot. Dalším kritériem, kterým se odlišuje od zbylé společnosti je její dosud neu-

končený psychický a fyzický vývoj, způsob a formy zábavy, zájmy a záliby, které se mnoha případech diametrálně liší od dospělé části populace. V důsledku věkové struktury, biologickým, psychickým a dalším zvláštnostem podléhá určité odlišnosti od zbylé populace. Tyto odlišnosti odpovídají i právní úpravě, která pod pojem kriminalita mládeže zahrnuje všechny skutky, které byly spáchány mladistvými pachateli, kteří jsou ve věku 15 až 18 let, nezletilými, kteří jsou ve věku do 15-ti let a osobami, které jsou blízké věku mladistvých – mladí dospělí, kteří jsou ve věku 18 až 24 let.

1.2.3 Mladistvý

V důsledku novelizace trestního zákoníku se v současné době v § 109 zákoník odkazuje na zvláštní zákon, který pojednává o mladistvých, a to zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Tento zákon provádí úpravu podmínek odpovědnosti mládeže za protiprávní činy, které jsou uvedeny v trestním zákoně. Dále tento zvláštní zákon stanoví opatření, které lze mladistvému uložit za jeho protiprávní jednání a je zde také zahrnut postup, rozhodování a výkon soudnictví ve věcech mládeže. Zákon také stanoví, že mladistvým je ten, kdo v době provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku. (Zákon č. 218/2003 Sb.)

1.2.4 Mladý dospělý

Jedná se o věkovou skupinu pachatelů ve věku 18 až 24 let. V trestním zákoníku tento termín není znám, ale v paragrafovém znění je tato skupina připomenuta.. V zákoně je stanovena jako jedna z polehčujících okolností, která má vliv na výměru trestu, skutečnost, že pachatel byl ve věku blízkém věku mladistvých. „Věkem blízkým věku mladistvých se rozumí věk nepřekračující příliš hranici 18-ti let.“ (Zákon č. 40/2009 Sb., § 41 pism. f))

2 PŘÍČINY PROTISPOLEČENSKÉHO CHOVÁNÍ MLÁDEŽE

V této části se pokusím zdůvodnit a analyticky zhodnotit ty příčiny, které vedou k trestné činnosti dětí a mladistvých, a budu klást důraz na přítomnost.

Kriminalita dětí a mladistvých se projevuje celou řadou faktorů a její nárůst je důsledek plynoucí z mnohých příčin a na nich závislých skutečností. Za rozhodující příčiny z mého hlediska považuji zejména následující faktory :

- Negativní faktory, které působí v rodině,
- snižující se kvalita výchovného působení školy,
- nízká nabídka volno časových aktivit,
- formy, jakými je tráven volný čas
- vlivy skupin, které mají sociálně deviantní charakter

Uvedené faktory nejvýznamněji působí na socializaci mladého člověka ve společnosti, a to znamená jeho správné včlenění do sociálních vztahů, formování jeho charakteru, budování morálního profilu a tak utváření celé jeho osobnosti. Tyto faktory tedy mají zásadní vliv na možný vznik a rozvoj jeho delikventního jednání. Ani jeden z uvedených faktorů, však na jedince nepůsobí samostatně, ale vždy se jedná o vzájemné působení, které může mít různou intenzitu. Již na první pohled je jasně viditelná jejich vzájemná propojenost a proto je nemůžeme hodnotit samostatně, ale je nutné je posuzovat jako celek, který je vzájemně provázán.

2.1 Příčiny vnitřní

2.1.1 Dědičnost

K jedné z hlavních příčin vzniku kriminality patří „genetická dispozice“, ve které můžeme hledat kořeny snížené sebekontroly či hyperaktivity. Na druhou stranu však nelze na tyto faktory hřešit, protože ony samy nejsou tím impulzem, který předchází vzniku např. party, která se zabývá majetkovou trestnou činností. „Genetická vloha jen zvyšuje pravděpodobnost, že na chování budou mít vliv další činitelé, bez nichž by se delikventní jednání neuskutečnilo“. (Matoušek, Kroftová, 1998, str 23)

2.1.2 Pohlaví

Dle dostupných statistik je prokázáno že připadá v průměru na jednu mladistvou dívku, která je stíhána pro delikventní chování, deset delikventních mladistvých chlapců. Tato skutečnost, je především připisována mužskému pohlavnímu hormonu testosteronu, který má za následek vyšší vrozenou agresivitu mužů. Dalším aspektem je také různý způsob výchovy dívek a chlapců, kdy dívky podléhají daleko větší kontrole rodičů než chlapci, z čehož plyne, že dívky mají více prostoru pro vštípení si zábran k delikventnímu jednání. (Čírtková, 1998)

2.1.3 Osobnost

Předsudkem o tzv. rozeném kriminálníkovi je zatížena jak veřejnost tak i média a zároveň jím i trpí. Hovoříme o předsudku z důvodu, že provedenými psychologickými výzkumy, které proběhly u delikventní a běžné populace mládeže, nebyly zjištěny výraznější rozdíly ve struktuře a dynamice osobnosti mezi těmito dvěma skupinami. Jako jedním z nástrojů sloužících k poznání osobnosti určitého pachatele nám slouží typologie osobnosti pachatele, která nám napomáhá k stanovení jeho dalšího případného rozvoje za nám známých podmínek a zároveň nám slouží jako nápomoc k diferencovanému přístupu k osobě pachatele.

Obecnou typologií je rozlišováno pět základních typů osobnosti pachatele :

- Socializovaný typ,
- neurotický typ,
- psychopatický typ,
- mentálně nedostačivý typ,
- psychotický typ.

Socializovaný typ – je to osobnost, která má přívlastek normální a vztahují se na ni obecné poznatky o prožívání jedince a jeho chování. V případě spáchání protiprávního jednání se více méně jedná o charakter, který má formu epizody a vybočil z předchozí normální a běžné životní cesty, většinou na podkladě nějakého impulzu, kterým může být např. velká psychická zátěž nebo silné situační tlaky z okolí. Navázat kontakt s tímto jedincem jde vět-

šinou snadno a reaguje na prvky, které u ostatních typů mohou selhávat. Příkladem je působení na citové vazby a morální hlediska nebo podpora kladných vlastností.

Neurotický typ - tento typ pachatele vykazuje menší nebo větší neurotické poruchy – dráždivá slabost, zvýšená úzkost, hysterická reakce, depresivní ladění apod. V případě motivace k delikventnímu jednání, se jedná o nevyřešené emocionální konflikty, a to zejména v rodině. Delikventní jednání tohoto pachatele je pak z větší části zaměřeno vůči jeho vlastní rodině (reakce na nezáměr ze strany jednoho z rodičů). Během jednání s tímto typem pachatele je nutné klást důraz na pozitivní atmosféru, protože u této osoby nesmí dojít ke vzniku pocitu, že je odmítán okolím jako člověk.

Mentálně nedostačivý typ - tento typ pachatele je specifikován jako osoba s nízkou inteligencí. Z toho plyne, že páchaná trestná činnost není promyšlená, vyznačuje se svou jednoduchostí a přímočarostí. Pro tuto skupinu pachatelů je typickou trestnou činností, trestná činnost násilného charakteru. Tento typ lze velmi snadno určit například již při rozhovoru, protože má velmi omezenou slovní zásobu, během komunikace užívá většinou jednoduchých vět a v mnoha případech není schopen popsat pohnutku, která jej vedla ke spáchání trestné činnosti.

Psychotický typ - jedná se o pachatele, který v době, kdy spáchal svoji trestnou činnost, trpěl některou z podob psychózy, tj. konkrétní podoba nejtěžšího duševního onemocnění. Činy spáchané tímto typem pachatele jsou nápadné svojí brutalitou a nesrozumitelností. Při zjištění takovýchto příznaků u osoby pachatele se jedná vždy o velmi zásadní důvod, aby byl přizván znalec z oboru psychiatrie či psychologie. (Hártl, Hártlová, 2009)

2.2 Příčiny vnější

2.2.1 Rodina

„Rodina je tradičně považována za hlavního činitele, jenž svým selháváním dětem umožňuje kriminální chování“. (Matoušek, Kroftová, 1998, st. 37)

U každého lidského jedince dochází po narození k postupnému procesu začleňování do společnosti – socializaci. S tímto procesem se dítě poprvé setkává v primárním prostředí rodiny. Jedná se tedy o základní sociální skupinu, která ve výchovném procesu utváří osobnost jedince, tvoří jeho charakter, vytváří první žebříčky hodno, čímž se utváří morální profil jedince, jsou zde osvojovány základní modely lidského chování a je vybudován základ citu. Vliv rodiny má největší intenzitu v prvních třech letech každého jedince a z těchto důvodů je nenahraditelný. Rodina je dále společenským útvarem, který je založen na psychických, biologických a ekonomických vazbách mezi jejími členy. Je chápána jako společenský útvar člověka, který zpravidla vzniká po uzavření manželství a jsou v něm zahrnuty vzájemné vztahy mezi ženou a mužem, mezi rodiči a dětmi a mezi sourozenci navzájem. Předpokladem vzniku rodiny, je předpoklad, že rodina bude plnit různé funkce, jakými může být funkce socializačně výchovná, ekonomicko zabezpečující, biologicko reprodukční a emocionálně citová. V případě, že dojde k poškození nebo neplnění funkce citové uvnitř rodiny, jsou tímto stavem zasaženy všechny její ostatní funkce. (Nikl, 2000)

Postavení rodiny ve společnosti - v první polovině 20. století bylo pravidlem, že převážná většina mladých lidí, která páchala kriminalitu pocházela z rodin patřících k nejchudším vrstvám. Ve vývoji po druhé světové válce se začala zvyšovat kriminalita dětí a mladistvých, kteří pocházeli z rodin patřících do střední třídy, ale začaly se objevovat kriminální delikty i u dětí a mladistvých patřících do rodin z nejvýše situovaných vrstev.

Přes všechny tyto aspekty však dodnes platí, že nejlepší živnou půdou, pro delikventní jednání mládeže jsou stále nejnižší sociální vrstvy obyvatelstva, do kterých lze zařadit obyvatele s nejnižší kvalifikací nebo úplně bez kvalifikace, tedy sociální vrstvy s největší chudobou a nezaměstnaností. V těchto rodinách se objevuje nezáměr a v některých případech až nepřátelství vůči dětem, dále agresivita a vzájemná neúcta mezi rodiči navzájem a také vůči dětem. U těchto rodin je běžnou praxí, že tělesný trest převažuje nad výchovou a alkohol je běžnou součástí života.

Takovéto jednání se však objevuje i u rodin, které jsou situovány dobře, zde jsou nepříznivé postoje rodiče vůči dítěti daleko lépe zastírány a v tomto případě dochází však k paradoxu, že tento stav je daleko hůře možné ovlivnit kýmkoliv, kdo by chtěl cokoli učinit ve prospěch dítěte. (Matoušek, Kroftová, 1998)

Průvodním jevem projevu popsaných jednání u těchto rodin je velký nedostatek volného času, který jde na úkor pracovního zaneprázdnění rodičů. Mezi rodiči a dětmi nedochází ke vzájemné komunikaci, kdy tento stav je ze strany rodičů nahrazován servilitou k nárokům dítěte. Tento typ rodiny se dále vyznačuje tím, že v rodině je pouze jedno dítě, kdy tento stav vrcholí u dítěte, které nemá žádnou konkurenci, jeho sobectvím, kdy vybijí svou energii zvýšenou agresivitou a zároveň se u něj zvyšuje i potřeba množství finančních prostředků.

Vazby v rodině - na kvalitě vazby, která se utváří nejdříve v rodině mezi matkou a jeho dítětem, posléze mezi otcem a dítětem a nakonec mezi ostatními členy rodiny, závisí jeho další správný osobnostní vývoj. „Po porodu matka svým chováním zrcadlí chování dítěte a také ono zrcadlí matčino chování. Dobře fungující rodina později synchronizuje aktivitu svých členů způsobem, jež bývá přirovnán ke hře orchestru bez dirigenta“. (Matoušek, Kroftová, 1998, str.42)

Pokud rodič nedokáže reagovat na potřeby bezpečí u dítěte, to pak hledá uspokojení této potřeby i u cizích lidí. Takovéto jednání je typické pro zneužívané, týrané a zanedbávané děti. Prováděné studie u dětí a mladistvích páchajících kriminalitu ukazují, že tato skupina popisuje své rodinné prostředí jako chladné s velmi nízkým zájmem rodičů o ně samotné.

Samostatná a zároveň zvláštní kategorie jsou děti, které vůbec nepoznaly prostředí rodiny. Byly odloženy do kolektivních institučních zařízení a zpravidla absolvovaly pobyt v několika náhradních domovech. U těchto dětí je velmi oslabena schopnost navázat nový vztah a v tomto vztahu najít uspokojení a zároveň je u nich oslaben smysl pro realitu. Tyto děti mají problémy s přizpůsobením se samostatnému životu mimo ústavní instituce. (Níkl, 2000)

Realizace disciplíny uvnitř rodiny – u dospívajícího jedince, který má problémy s dodržováním společenských norem, došlo pravděpodobně ke špatnému tréninku ve smyslu jeho vnitřní disciplíny. Rodiče se v takové to rodině málo starají o vytvoření zábran v dítěti proti asociálnímu chování, popřípadě u nich došlo k nekonzistentnímu výchovnému stylu, tedy v jednom případě dítě za porušení normy potrestali zbytečně přísně a v druhém případě jej za stejné chování nepotrestali vůbec.

V případě, že jsou tělesné tresty používány často nebo jsou velmi tvrdé, jsou velmi málo účinné. Dítě se v tomto případě vnitřně rodiči vzdaluje, začne předstírat, lhát a manipulo-

vat, jen proto, aby se trestu od rodiče vyhnulo. Tímto jednání dochází k paradoxu, že jsou posíleny způsoby chování, kterým měla výchova zabraňovat.

Rodičovský dohled a jeho kvalita - v tomto případě je dohled míněn ve smyslu informovanosti rodiče o aktivitách jeho dítěte ve volném čase, kde se pohybuje, s kým se pohybuje, kdy a v jakém stavu se navrácí domů apod.

Jedním z rizikových faktorů je chybějící rodič v rodině, kdy u dětí páchajících kriminalitu schází zpravidla otec. V tomto případě u chlapce schází vzor, dle kterého by se mohl sám identifikovat a dívka postrádá model chování muže. Taktéž na matku jsou v takové rodině kladeny daleko vyšší nároky výchovy, než na matku, která své děti vychovává v úplné rodině se svým manželem. ((Matoušek, Kroftová, 1998)

2.2.2 Škola

Školní prostředí má na tvorbu osobnosti mladého člověka velký vliv. Dítěti po dovršení 6-ti let věku jako další faktor vstupuje do života škola. Mimo rodiče je dítě ovlivňováno osobností učitele, kolektivem třídy, stálostí nebo změnami tohoto kolektivu, soustavou trestů a odměn ve škole apod. V tomto případě je velmi žádoucím, aby bylo pozitivní působení v rodině doplněno vhodným působením ve škole. Jsou však i případy ve kterých není možné vyloučit i negativní vliv školy, který může vzniknout např. špatně se vyvíjejícím vztahem mezi učitelem a rodinou, což může mít za následek narušený vztah k vzdělání.

U mladých delikventů je často charakteristické, že přicházejí do prostředí školy nepřípravěni nebo jsou nedostatečně připraveni. Liší se od dalších dětí svými špatnými návyky v hygieně, velmi malým nebo žádným zájmem o výuku a velmi nízkou slovní zásobou. Někdy se však také může stát, že ze strany školy je velmi nízký zájem o správnou výchovu u dětí, které jsou obtížně vychovatelné a pocházejí ze špatných rodin, protože ze strany rodičů je možné očekávat, že budou lhostejní nebo nepřátelští ke škole a její práci. Tyto děti jsou pak v mnoha případech přeloženy na jinou školu a tímto jako by došlo k vyřešení problému. Další chybou může být situace, že takové to dítě je ze strany učitele před ostatními spolužáky ponižováno, a tak je jeho případné snaze o navázání kladného vztahu s vyučujícím již předem zabráněno. Toto dítě nemusí být například přijato do různých kroužků apod.. Tyto děti jsou pak v důsledku takového jednání nuceny se zajímat jen sami

o sebe a z toho plyne situace, že se snaží sdružovat s dětmi, které jsou podobné nebo stejné jako ony samy. (Zapletal a kol., 2004)

Velmi škodlivým faktorem ve škole může být situace, kdy si učitel o dítěti utvoří svůj subjektivní názor na kterém setrvává bez ohledu na jakoukoliv výraznější pozitivní změnu ke které může během školních let dítěte dojít.

Ke specifickým problémům patří záškoláctví, které může souviset s případnou kriminalitou dětí. Jedná se o formu útěků dítěte ze školy, kdy dítě doma před rodiči předstírá, že školu normálně navštěvuje. V případě, že neexistuje spolupráce mezi školou a rodiči takového dítěte, nemusí být záškoláctví dokonce odhaleno. Nejčastější motivací pro útky ze školy, je snaha se distancovat od výchovného prostředí a tak se vyhnout jeho možným pro dítě nepříjemným požadavkům. Jen málokdy se záškoláctví vyskytuje izolovaně, je jen krůček k dětské kriminalitě. V případě že se jedná o záškoláctví, které je několikadenní a navíc je spjato s útekem z domova, je tento stav již velmi alarmujícím.

Děti které ve škole špatně prospívají, mají vlastní subkulturu, která je oproštěna od vlivu učitelů a školy, dále děti s vyšší agresivitou a děti, které jsou přímo napojeny na asociální vlivy (např. zdroje drog a alkoholu, herny a delikventní prostředí part a různých skupin), nesou daleko vyšší rizika, že u nich dojde k jejich sociálnímu selhání.

V případě, že škola dbá o vyšetření všech přestupků žáka ve škole a dbá i na udělení přiměřených sankcí za spáchané přestupky žáky, je to pro ně signál, že škola dbá na důstojnost jednotlivců a ctí pravidla, která sama nastavila. Na druhou stranu pokud dochází ze strany školy k nekonzistentnímu naplňování disciplíny, děti nemají možnost odčinit svůj přestupek, učitelé a potažmo ředitel školy jsou ve svém rozhodování jasně neobjektivní, tak všechny tyto aspekty podryvají u dítěte jeho představu že jeho chování má za každé situace pevné hranice a udržení této hranice se řídí fair play pravidly. (Zoubková, 2002)

2.2.3 Prožívání volného času a jeho kvalita

Nevhodný způsob jakým je volný čas tráven má velký podíl na vzniku a vývoji delikventního chování u dětí a mládeže. Mládež a děti, které mají problémy s kriminalitou mají daleko více nevyužitého volného času, než jejich vrstevníci, kteří s kriminalitou problém nemají. U delikventní mládeže je taktéž daleko vyšší jejich subjektivní pocit o jejich volném čase. To je úzce spjato s jejich velmi nízkou zájmovou sférou, s chybějícími hlubšími a

trvalejšími zájmy a z tohoto stavu plynoucími pocity nudy. „Sebevzdělávání, tvoření, aktivní poznávání jsou většinou úplně mimo zájem mladých delikventů.“ (Zapletal, kolektiv, 1996)

V době, kdy dochází u dítěte k dospívání a přechází z dětství do dospělosti je působení jeho rodičů na jeho osobnost neustále menší a nastupuje vliv jeho vrstevníků. U dětí a mládeže, která tráví svůj volný čas bez jakékoliv kontroly jen na ulici, je daleko větší pravděpodobnost, že bude ohrožena svými vrstevníky, kteří jsou delikventní.

Efektivní vyplňování volného času je trvajícím problémem. V případě dětí a mládeže s delikventním chováním vyvstává problém, že o ně není v různých zájmových organizacích zájem, jsou zde přijímány jen děti, které problémy nemají. Delikventní mládež na to reaguje tak, že si svůj volný čas vyplňuje aktivitami, které jí vyhovují. Většina problémů, které mají, z velké části hraničí s trestnou činností a v mnoha případech svoji delikvenci vnímají jako formu zábavy.

V současnosti velké množství dětí a mladistvých svůj volný čas tráví u hracích automatů v hernách, kdy tato původní zábava v nespočtu případů přeroste v závislost, které mnohé z těchto dětí a mladistvých donutí získávat si peníze na tuto rádoby zábavu trestnou činností.

Velké množství nevyužitého volného času a přání zažít nějaké dobrodružství, může v některých případech vést ke vzniku skupin dětí a mládeže, které jsou závadové a ve kterých hrají velmi aktivní roli jedinci s delikventní minulostí. Ostatní členy skupiny zaujímají hrubostí, chováním, které je provokativní, projevy extremismu, rasismu nebo jinými pobuřujícími názory a pohledy na své okolí.

Velmi závažnou roli mají i různé kulturní a ideologické vlivy, a hlavně se jedná o vliv masových a kulturních sdělovacích prostředků, těmto však nelze klást za vinu, že mají v úmyslu škodit a negativně ovlivňovat děti a mládež v jejich výchově. Snaha o zisk a komerci je jejich hlavním tržním mechanismem, a proto jsou veřejnosti ve které je samozřejmě v nemalém počtu zastoupena mládež a děti, předkládány jen snímky o které je zájem, což jsou různé horory, akční filmy a trillery, kdy tyto snímky jsou plné brutálního násilí a bezcitnosti. Dalším aspektem je snaha těchto sdělovacích prostředků o sdělování neaktuálnějších zpravodajství, která jsou plná senzací, proto jsou ve zpravodajstvích prezentovány převážně zprávy z různých válečných konfliktů, živelných katastrof, havárií všeho dru-

hu, demonstrací apod. která jsou plná zbytečně otřesných zážitek lidského utrpení, bolesti a zranění, což vede k snižování citového vnímání lidské bolesti a násilí. (Zapletal, kolektiv, 1996)

2.2.4 Hnutí a různé skupiny mládeže

Parta - V souladu s tím, co jsem již popsal, je nasnadě, že dítě nebo mladistvý, kteří prožívají doma i ve škole svůj život, který je plný útrap, v mnoha případech začnou hledat své místo mezi vrstevníky, kteří mají podobný osud.

Tvorba kolektivů je u mládeže přirozený jev. Snahou mladých lidí je sbližovat se s jinými lidmi a nalézt tak společné prostřední, které bude vyhovovat jejich potřebě, zájmu a mentalitě. Samotný vznik party ještě nemusí nutně znamenat pro člověka nebezpečí a to hlavně v případě pokud v ní existuje kamarádský a společenský duch, mohou takové to party člověku přinést i mnoho dobrého.

Může však dojít i k případům, že pozitivní parta vrstevníků může svým záporným postojem vůči jedinci, který usiluje o členství v partě, u něho vyvolat vznik krize. Tím je myšleno, nejenom odmítnutí jedince, který chce do party vstoupit, může u něho vyvolat krizi, ale je to i případ vyloučení jedince ze skupiny. Těmito tzv. černými ovci se skupině, která je pozitivní, se mohou stát děti i mladiství, kteří jsou zanedbávání svou rodinou, jedinci se špatným nebo naopak velmi dobrým prospěchem anebo jedinci s minoritních skupin. Je nezbytné podotknout, že parta či vrstevnická skupina je pro delikventní děti a mládež s nefunkčních rodin, daleko důležitější než pro děti a mládež žijící v plně funkční rodině, která jim poskytuje zázemí a plnou podporu ve všech ohledech.

Ve skupině vrstevníků je daleko více kladen nárok na konformitu než je tomu u jiných skupin. Tyto nároky zahrnují jak způsoby jakými se členové skupiny vyjadřují, tak zde patří způsob oblékání, způsob úpravy zevnějšku, druh hudby, která je skupinou poslouchána, způsob jakým členové skupiny jednají s opačným pohlavím, jaké mají postoje k práci a škole, k penězům, alkoholu a drogám atd.. U dětí, které jsou frustrovány z nízké podpory své rodiny, je potřeba pozitivního přijetí ve vrstevnické skupině daleko větší, než je tomu u dětí, které mají dobré rodinné zázemí. (Zoubková, 2002)

Velké nebezpečí představují party, kde vedení mají v rukou jedinci s jakýmkoliv morálním narušením, protože dovedou veškerou činnost celé skupiny zaměřit negativním směrem. U

vedoucích part delikventní mládeže, je vždy zjištěno, že v minulosti měli již nějakou zkušenost s policií a kriminalitou. Není výjimkou, že členy takovéto party se stávají jedinci, kteří jsou intelektuálně nezralí, jsou labilní a nevyspělí, nemají a neuznávají ve svém životě žádnou autoritu. Z těchto důvodů v partě tuto autoritu hledají, kdy se pro ně autoritou stává vůdce party, který u nich vzbuzuje obdiv pro svoji odvalu, pohrdáním obecně uznávaných hodnot, hrubou fyzickou silou atd.

Takový typ vůdce se většinou v partě opírá o jedince, kteří jsou stejně jako on narušení a s nimi poté tvoří jádro party. Nově příchozí členové se v partě snaží vyniknout a tak prokázat svoji loajalitu, a to i při páchání kriminální činnosti. V některých případech se však podřizují, protože mají obavu, aby je parta nevyloučila jako zrádce. U nově příchozích i stávajících členů, je totiž vyžadováno aby noví členové před přijetím a stávající členové ukázali, že se na ně dá spolehnout, a proto je jim ukládáno provedení různého protiprávního jednání.

Mimo nebezpečí osoby vůdce, tkví další nebezpečí v tom případě, když je parta vytvořena mládeží, která nemá žádné zájmy. Taková parta pak jen bezcílně bloumá po ulicích, vyseďává v restauracích a hernách. Taková nuda má pak za následek snahu o nějaké oživení, kterým potom může být delikventní jednání. Tento druh party potom vzbuzuje u veřejnosti největší obavy.

Spory které ve skupině mohou vzniknout se většinou řeší násilím. Skupinou je velmi vysoko hodnoceno nošení zbraní nejrůznějšího druhu a agresivní chování, jedinci, kteří nejsou agresivní je pohrdáno. V našich podmínkách je takových to part prozatím málo, ale vývoj napovídá, že jejich počet do budoucna poroste.

Party závadové mládeže, jsou většinou tvořeny chlapeci, kteří mají zhruba stejný věk a obývají stejnou lokalitu. Dívky se do skupin sdružují jen výjimečně, většinou se nacházejí ve smíšených skupinách, kde však mají jen podřízené postavení a v drtivé většině případů jsou sexuální partnerky členů party.

K delikvenci parta dospěje většinou z nudy a nebo tak, že tráví svůj volný čas v hernách, restauracích, hospodách apod., kdy postupem času jim na takový způsob života začnou scházet peníze. Ty si postupně začnou získávat drobnými krádežemi, které však mohou postupem času přerůst v organizovanou trestnou činnost. Uváděný typ delikventní party je v našich podmínkách nejčastějším typem. (Zoubková, 2002)

Party, které páchají trestnou činnost pod vlivem alkoholu - Alkohol patří mezi nejvíce rozšířené drogy, bez problému je možné jej sehnat kdekoliv kde bydlí lidé. V našem státě je prodej a podávání alkoholu osobám mladším 18-ti let zakázán, ale ve skutečném životě je situace úplně odlišná. Tento zákaz je běžně porušován na diskotékách, večírcích ale i v běžných restauracích. Prodejci nemají zábrany alkohol prodat mladistvým ani dětem.

Alkohol je možná vhodný pro rozprouzení zábavy u dospělých, ale v žádném případě ne u mládeže. Velmi nebezpečným faktorem je ztráta zábran a ostychu po požití alkoholu. V partě mohou členové naléhat na jednotlivce, aby si alkohol dal, třeba na kuráž. Právě ztráta zábran a ostychu po požití alkoholu, může u jedince v partě vést k touze vybití si agresivity či snahy před ostatními členy něco dokázat a takové jednání pak může vést ke spáchání přestupku nebo trestného činu.

U mladistvých užívajících alkohol vznikají nejčastěji konflikty se zákonem kvůli páčání různé majetkové trestné činnosti a také pro násilnou trestnou činnost, která se nejvíce týká útoků proti zdraví a životu.

Party užívající drogy - Kriminalita a užívání drog jdou společně ruku v ruce a nemusejí se týkat jen výroby či obchodu s drogami.

Parta je jedna z mnoha živných půd k prvním experimentům s drogou. Hlavním faktorem je hledisko psychologické, protože jeden člen party se nechce shodit před druhým, ale na druhou stranu se snaží předvést a ukázat čeho všeho je schopen. Prvotní zvědavost velmi záhy přeroste v zneužívání drog a ve většině případů končí drogovou závislostí.

V případě zneužívání drog mladými lidmi převládají drogy, kterými jsou zejména marihuana, pervitin a extáze.

Trestná činnost, která je nejvíce spojena s užiteli drog, je jednoznačně majetková trestná činnost. Tato skutečnost vyplývá z potřeby finančních prostředků na pořízení nové dávky drogy. Tento typ trestné činnosti part se v posledních letech nebývale rozrostl právě na Přerovsku, které se stává centrem výroby pervitinu. (Nešpor, Dvořák, 1998)

Rasisticky zaměřené party - Tento typ part se od ostatních popsaných typů liší svou ideologií, která je více propracovaná a také tím, že rasismus má své kořeny v hluboké minulosti.

ti. Nejznámějšími představiteli tohoto typu party je hnutí Skinheads. Vznik skinheads se datuje do 60 let 20. století ve Velké Británii, kdy to byla reakce zdejší dělnické mládeže na hippies kulturu. Stejně jako ve Velké Británii tak i v ostatní Evropě, bojuje hnutí Skinheads proti vlnám přestěhovalců a nejvíce afrických a asijských.

Hnutí Skinheads, se od ostatních odlišuje zejména svou vizáží členů, kteří chodí oblékáni ve vojenském oděvu a vlasy nosí vystříhány zpravidla dohola. Skinheadi považují za své nepřátele mimo lidi jiných kultur i anarchisty a drogově závislé.

V současnosti je však hnutí Skinheads v České republice na ústupu, a to především kvůli protirasistickým zákonům. Skinheadi se vyskytují nejčastěji na zápasech v kopané jako Rowdies, což jsou fanoušci jednoho klubu. Tyto skupiny se navzájem provokují jak před zápasem, tak během něho i po něm. Během zápasů také dochází mezi nimi k rvačkám a dalšímu násilí. Jejich jednáním tak vznikají fotbalovým klubům velké materiální i finanční škody. (Rýdl, Nezel, 1997)

3 RŮZNÉ PREVENTIVNÍ A INTERVENČNÍ PROGRAMY A JEJICH MODELY

3.1 Prevence kriminality

Dříve než se budeme zabývat, prevencí páchaní kriminality mládeže, musíme si nejdříve vysvětlit co to vlastně prevence je. Velmi dobře se ví, že pojem „prevence“ není pojem právní, ale přesto se tento pojem vyskytuje ve velkém množství právních norem.

Prevenci lze stručně charakterizovat jako ochranu a ta je nám v nejširším smyslu poskytována Ústavou České republiky. Daleko konkrétněji vyjadřuje prevenci trestní řád České republiky, kde je uvedeno „Trestní řízení, musí působit k upevnování zákonnosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti, k výchově občanů v duchu důsledného zachovávání zákonů a pravidel občanského soužití i čestného plnění povinností ke státu a společnosti.“ (Zákon č. 141/1961 Sb., § 1)

V širším slova smyslu prevence znamená předcházení nežádoucím jevům a ochrana před nimi. Tímto pojmem lze označit všechny aktivity, které jsou zaměřeny na předcházení spáchání trestných činů a přestupků, jejich snižování a výskytu. Řadíme zde opatření, které mají za úkol menšit rozsah a závažnost kriminality, za pomoci omezení příležitostí ke spáchání trestné činnosti nebo za pomoci přímého působení na možné pachatele trestné činnosti a jejich oběti. „Prevence představuje pokus eliminovat trestnou činnost ještě před jejím započítím nebo před jejím pokračováním.“ (Zapletal a kol , 2001)

Mezi další právní normy zabývající se problematikou prevence patří Zákon o Policii České republiky, ve kterém je zakotveno ustanovení „Policejní útvary upozorňují orgány a osoby uvedené v odstavci 1 (státní orgány, orgány obcí, právnické a fyzické osoby) na skutečnosti, které se dotýkají jejich činnosti a mohou vést k ohrožení nebo porušení veřejného pořádku anebo ohrožení bezpečnosti osob nebo majetku.“ (Zákon č. 283/1991 Sb., § 47 odst. 3)

Okruh subjektů, které se zabývají preventivní politikou je velmi široký, mimo orgány činné v trestním řízení v něm působí i orgány samosprávy, státní orgány, subjekty podnikatelské, sdružení občanů, různé církve a především občané.

V soudobé kriminologii je velmi rozšířeno dělení prevence na prevenci situační a sociální.

3.2 Základní dělení prevence

3.2.1 Prevence primární

Prevence primární je chápána jako nepřímá strategie orientující se na celou společnost, instituce a občany společnosti. Spočívá v tvorbě podmínek, které jsou optimální k zdravému rozvoji osobnosti dítěte. Jejím hlavním úkolem tedy je předcházet vzniku poruch chování u dětí, a to zejména těm které by se mohly prohlubovat a v budoucnu přerůst do delikvence.

Primární prevence pracuje s jedincem, jehož vývoj nebyl doposud narušen ani ohrožen. Tímto typem prevence se zabývají sdělovací prostředky a různé typy poraden (např. manželské, dětské a genetické atd.). Tento typ prevence je většinou prezentován formou besed a přednášek.

Jako nejvýznamnější prostředek je primární prevencí užívána výchova dětí a mládeže v rodinách a školách. Velký vliv má také sociální politika státu, která zásadně ovlivňuje vzdělávací systém, stabilitu základního článku společnosti – rodinu, zaměstnanost ve společnosti a také chod policejního a soudního aparátu ve státě, který se přímo zabývá rizikovou mládeží.

3.2.2 Prevence sekundární

Tento druh prevence pracuje s jedinci, kteří jsou již narušeni nebo jsou ohroženi. Základní funkcí je snaha zachytit počátek vzniku poruchy a dále aby již nedocházelo k dalšímu prohlubování poruchy, která již vznikla. K tomuto je nutné vlivy, které působí negativně na vývoj mládeže, utlumit nebo úplně odstranit a dále zvolit terapii k vhodné nápravě chování.

Tato forma prevence uplatňuje mimo ambulantní péči i péči ústavní. V sekundární prevenci je zahrnut systém poraden pro děti a mládež, jejich biologické i náhradní rodiče a další vychovávatele.

3.2.3 Prevence terciální

Tento druh prevence se zaměřuje na převýchovu již narušených jedinců a její snahou je plnohodnotné zapojení těchto jedinců zpět do normální společnosti, čímž usiluje o zabránění recidivy.

Terciální prevence užívá u narušených jedinců o jejich znovu začlenění do společnosti opatřeními, které slouží k tvorbě podmínek k sociálnímu a duševnímu rozvoji mladistvého a dále slouží k ochraně mladistvého před škodlivými vlivy a předchází páchaní dalších provinění. Mladistvému je možné uložit tři druhy opatření, a to výchovné opatření, ochranné opatření a opatření trestní. (Hartl, Hartlova, 2009)

Opatření výchovná - tyto opatření je možné uložit samostatně, když bylo upuštěno nebo podmíněně upuštěno od opatření trestního a je možné je kombinovat společně s opatřením ochranným případně trestním. Toto opatření může být mladistvému uloženo jak státním zástupcem tak soudem, a to ještě v době řízení a před rozhodnutím soudu a je podmíněno souhlasem mladistvého.

Mezi výchovná opatření patří :

- Dohled probačního úředníka (sledování chování mladistvého, pomoc a odborné vedení, aby byl z jeho strany veden řádný život),
- probační program,
- výchovné povinnosti (tyto mohou spočívat např. nahradit škodu, která vznikla jeho jednáním, absolvovat léčení, bydlení s rodiči, kteří jsou zodpovědní za jeho výchovu apod.),
- výchovná omezení (např. nesmí navštěvovat daná místa, nesmí se stýkat se stanovenými osobami apod.)
- napomenutí s výstrahou

Opatření ochranná – patří mezi ně ochranné léčení dle § 72 trestního zákona, zabránění věci dle § 73 trestního zákona, ochranná výchova dle § 22 zákona na ochranu mladistvého. Ochranou výchovu je možné změnit na výchovu ústavní, a to dle zákona o rodině. (Zákon č. 40/2009 Sb.)

Opatření trestní - tento typ opatření je ukládán, až v případě, že uložení výchovného nebo ochranného opatření, by nebylo dostačujícími k naplnění účelu sledovaného zákonem.

„Za spáchané provinění může soud pro mládež mladistvému uložit pouze tato trestní opatření:

- a) obecně prospěšné práce,
- b) peněžitá opatření,
- c) peněžitá opatření s podmíněným odkladem výkonu,
- d) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- e) zákaz činnosti,
- f) vyhoštění,
- g) domácí vězení,
- h) zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- i) odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (podmíněně odsouzení),
- j) odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem,
- k) odnětí svobody nepodmíněně.“ (Zákon č. 218/2003 Sb, § 24 odst. 1)

3.3 Dělení prevence kriminality podle současné kriminologie

3.3.1 Sociální prevence

Zaměřuje se na sociální faktory kriminality a opatření, která používá patří většinou do působnosti sociální politiky. Základní podstata sociální prevence, je tvořena humanizací života a prostředí ve kterém dochází k procesům sociální integrace a socializace. V opatřeních sociální prevence jsou zahrnuty problematiky týkající se rodiny, zdravotnictví, školství, profesní přípravy, volného času, zaměstnanosti aj. Velmi významnou roly zde sehrává rodina a škola. Do sociální prevence patří i zdokonalení činnosti subjektů, které

jsou odpovědné za sociální integraci, resocializaci a rehabilitaci pachatelů. Sociální prevence působí ve své podstatě na předem nestanovený okruh osob.

3.3.2 Situační prevence

Jejich podstatou jsou opatření, která mají za úkol snižovat pravděpodobnost spáchání protiprávního jednání a mají zvyšovat pravděpodobnost sloužící k zjištění pachatele. Její orientace tedy spočívá na odstranění příležitostí k spáchání trestného činu na omezení kriminogenní situace a na zvýšení rizika odhalení a dopadení potencionálních pachatelů. Opatření užívaná situační prevencí jsou převážně charakteru technického, organizačního a administrativního. Patří mezi ně např. o různé propagující kampaně, opatření sloužící k technickému zabezpečení materiálních hodnot, opatření k zdokonalení služby hlídkové a pořádkové policie. Tyto opatření v mnoha případech vycházejí z poznatků kriminalistiky. Jejich hlavní předností jsou poměrně nízké nároky na materiální a personální zabezpečení, rychlá možnost realizace a snadnější zjistitelnost účinnosti. Jejich nevýhodou je však jejich krátkodobá účinnost. (Zapletal a kol., 2004)

3.4 Prevence trestné činnosti mládeže, která byla způsobena návykovou látkou

Z mnohých statistik plyne, že pod vlivem návykové látky se riziko spáchání trestné činnosti několikanásobně zvyšuje. O to více je potřebnější účinná prevence, která se právě u takového typu trestné činnosti kryje s prevencemi proti dalším škodám, které mohou být návykovou látkou způsobeny.

Tato prevence má tedy za cíl zabraňovat všem škodám, které návykové látky působí, a to včetně závislosti na těchto látkách.

3.4.1 Snižování možnosti získání návykové látky a diskuse k jejich legalizaci

Snížení dostupnosti je efektivní nejen u nelegálních drog ale i např. u alkoholu. Na snížení možnosti drogu získat, se nedá spoléhat jako na jedinou možnou alternativu, a to z důvodu, že je účinná jen v případě, když se pro ni daří získat většina obyvatelstva a tak je zajištěno další snižování poptávky po návykové látce popřípadě po alkoholu. V tomto případě je však nezbytné, aby existovala pro závislé možnost léčby, protože samotné snížení dostupnosti, je v tomto případě nedostačující.

Příklady snižování dostupnosti návykových látek:

- Věková omezení – v České republice mohou kupovat alkohol a cigarety osoby od 18 let věku. Omezení věkem je velmi důležité, protože je vědecky prokázáno, že čím je organismus mladší, tím rychleji se u něho vytváří závislost,
- cenová regulace – Patří mezi jedny z k nejúčinnějším alternativ jak u dětské tak i u populace dospělé. Výše ceny může dětskou část uživatelů odradit,
- omezení určitých látek v určitém prostředí – např. zákaz požívat alkohol před jízdou motorovým vozidlem atd.,
- zákaz výroby některých drog
- další omezení – běžně užívaná v cizině, např. zákaz požívání alkoholu na veřejnosti, nutnost vydání licence k prodeji alkoholických nápojů atd. (Nešpor, Dvořák, 1998)

3.4.2 Prevence, která směřuje na rizikové jedince a rizikové prostředí

Zde jsou zařazeny preventivní programy pro ty osoby, které pod vlivem alkoholu opakovaně páchají násilnou trestnou činností. „ Intervence popřípadě léčba by měla v případě rizikového jednání po požití alkoholu směřovat přímo na problém s požíváním alkoholu a také na sklony těchto osob k násilnému chování po jeho požití .“ (Nešpor, Dvořák, 1998, s. 47)

3.4.3 Snižování poptávky po návykových látkách

Jednoduše jde říci, že cílem snížení poptávky po alkoholu popřípadě drogách, je snaha, aby cílová skupina (děti a mládež) o alkohol a drogy neměla zájem buď vůbec, nebo aby jejich zájem byl co možná nejmenší.

3.4.4 Problémy způsobené návykovými látkami , sdělovací prostředky a prevence

Jde o kampaně, která je prezentována v tisku a médiích. V současné době jsou media přijímána jako pátá velmoc a jejich vliv na populaci je nesmírný. Při prováděných kampaních v médiích je nutné soustředit pozornost nejenom na jednotlivce, ale také na závažné vlivy, které na něho působí z jeho okolí. (Nešpor, Dvořák, 1998)

3.5 Řešení vnějších příčin protispolečenského chování

Vzhledem ke skutečnosti, že prevence kriminality mládeže obsahuje mnoho preventivních řešení, ve své práci se dále pokusím o nástin možných řešení některých problémů, které se týkají vnějších příčin protispolečenského chování.

3.5.1 Rodina

Rodina je právem ceněna, jako prostředí, které je nejdůležitější pro socializaci dítěte. U rodiny však vyvstává z ohledu preventivní snahy problém, kterým je její senzitivita vůči jakémukoliv vměšování se do jejího soukromí. Z těchto důvodů, jsou u preventivních aktivit upřednostňovány takové aktivity, které rizikové rodině poskytují takové poradenství a služby, které jsou pro ni přijatelné. Je zde zahrnut výcvik rodičů k osvojení si dovedností, které se nejvíce týkají výchovy dětí a vedení domácnosti a také rozličné formy týkající se nejrůznější podpory rodiny. Samotná praxe i velká řádka vědeckých prací potvrdila, že je velmi důležitým, výchovně působit na dítě, již od jeho nejútlejšího věku. Specifické výchovné působení lze rozčlenit do těchto věkových skupin: věk do 3 let dítěte, věk do 6-ti let, věk do 12-ti let a věk do 18-ti let.

„Každé věkové období je charakterické jistým chováním a jednáním dítěte a s těmito odlišnostmi je nutné v preventivním působení počítat podle :

- V období do 3 let by se mělo vytvořit klidné, příjemné prostředí poskytující pocit bezpečí,
- od 3 do 6 let je důležité vést dítě ke zdravému způsobu života, k správným hygienickým návykům. Zde se začíná s prevencí proti negativním jevům. Dítě má vědět, že existují věci, které jsou zdraví nebezpečné (kouření, alkohol, drogy),
- do 12 let si dítě všímá rozporů, žádá vysvětlení a často hodnotí rychle a černobíle. V tomto věku by se mělo dostávat konkrétní, dobře vysvětlené informace v okamžiku, kdy o ně má zájem,
- od 13 do 18 let je pro dítě období kritické, bolestně prožívá různé neúspěchy, je velmi citlivé. Dítě by mělo být obklopeno láskou, pochopením, trpělivostí a hlavně pocitem, že mu rodiče v jeho problémech pomohou. Tato prevence je však dlouho-

dobý proces, jehož výsledky nejsou hned viditelné.“ (Štáblova a kol., 1997, s. 174)

3.5.2 Školní oblast

Postavení školy, které zastává v prevenci kriminality, je taktéž velmi důležitým, a to především z důvodu, že v prostředí školy, je možné působit na děti dlouhodobě a systematicky. Výzkumy potvrdily, že školní selhávání jde v mnoha případech ruku v ruce s následnou delikvencí.

„Školní preventivní podklady lze rozdělit do dvou hlavních typů :

- Obecně zaměřených na zlepšení sociálních dovedností žáků a modifikaci sociálního prostředí ve školách ,
- konkrétněji zaměřené například na omezení násilí a majetkové trestné činnosti ve školách.“ (Nikl, 2000)

V obecném povědomí, je již zažito, že výchovný vliv na dítě v rodině se již začíná oslabovat a proto začíná být škola jedno z malého počtu míst, které je schopné zaručit působení na dítě, jež je „optimální“ a zároveň je v harmonii se zájmem společnosti. Školou je kladen značný zřetel výchovné působení školního prostředí a zároveň se toto prostředí neomezuje jen na strohé předání poznatku. Tato činnost by však měla probíhat v kooperaci mezi rodinou a školou.

Podporování dobrých vztahů mezi rodinou a školou by mělo být realizována pomocí následujících faktorů :

- Informačních materiálů
- telefonického kontaktování rodičů
- domácí návštěvy
- zapojování rodičů do výuky a poradenství
- dny otevřených dveří
- konference rodičů a učitelů

3.5.3 Prostředí trávení volného času

Jako jedno z možných řešení je dle mého názoru výstavba sportovních areálů, které budou splňovat požadavky pro běžnou sportovní činnosti, kde děti, které pocházejí ze všech typů sociálních vrstev našly dostatečné sportovní vyžití. Tyto sportovní areály by měly být pod trvalým dohledem správce popřípadě poradce ve volném času či organizátora sportovních činností. Tyto sportoviště, musí být samozřejmě projektována přímo v hustě zalidněných obvodech popřípadě co nejbližší nich. Tyto areály je nutné zpřístupnit celodenně a také by se v jeho provozu měly angažovat instituce zabývající se volno časovými aktivitami dětí a mládeže, kterými jsou např. Sokol, Orel, Junák apod.

3.5.4 Rasismus, extremismus a násilné chování

Pro prevenci těchto sociálně patologických jevů, je nutná kvalitní výchova vedená k toleranci a porozumění jiných kultur. V této oblasti je nezbytné použití výjimečných prostředků, které jsou schopny přiměřeně a zřetelně předávat poznatky, např. pořádáním vhodných mimoškolních aktivit, práce asistentů učitelů, kteří pocházejí z národnostních a etnických menšin, do výuky zařazovat bloky o seznamování se jinými kulturami, etniky a národnostními menšinami apod. V tomto případě, je nezbytné, aby docházelo k potírání jakéhokoliv výskytu rasistických a xenofobních aktivit a především by měl být každý takový to případ okamžitě veřejně odsouzen na náležité úrovni, např. radnicí, politickými špičkami, kulturní elitou a učiteli.

Z masového nárůstu agresivního jednání mezi dětmi a mladistvými, jsou ve velké značné míře obviňována média. Dovoz a následná reprodukce filmů ve kterých se vyskytuje násilná tematika a také zápůjčky videokazet a DVD s touto tematikou, by měl procházet zásadnější a důslednější kontrolou, která by však měla mít výslovnou oporu v zákonech a nařízeních a dále by porušení mělo být postižitelné a vymahatelné. Obdobný druh kontroly by byl vhodný i u zveřejňovaného násilí v tisku, u počítačových her a videoher. Média jako subjekt ve velké míře působící na společnost, by měla v daleko větší míře působit výchovně. (Rýdl, Nezel, 1998)

3.5.5 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost mladistvých přímo souvisí s možností rozvoje sociálně patologických jevů, je proto nutné jejímu vzniku věnovat co možná největší pozornost. Proto je nutné případná pracovní místa tvořit i uměle, protože pocit nečinnosti a život bez další perspektivy, může být zejména u populace mladých lidí jedním z počátečních impulzů k páchání delikvence .

Zaměstnavatelé, kteří chtějí získat nové zaměstnance prostřednictvím pracovních úřadů, mají ve svých požadavcích většinou praxi pracovníka, což je podmínkou jejich přijetí. V jistém smyslu, je tento druh kladené podmínky pochopitelný, ale, na druhou stranu zaměstnavatelé velmi často zapomínají, že každý jedinec, který si hledá svoji první práci musel musí někde začít a tak získat požadovanou praxi.

Na argumenty, že mladý člověk je daleko přizpůsobivější, je přístupný novým poznatkům a je schopen zadané úkoly řešit novými způsoby, zaměstnavatelé nechtějí slyšet. Takový postoj není úřad práce schopen výrazněji ovlivnit.

Z uvedených důvodů, tedy právě tento typ pracovních příležitostí vyžaduje velkou celou řádku materiálních a organizačních a předpokladů, mezi které může patřit např. daňové zvýhodnění pro zaměstnavatele mladistvých, subvence platu pro mladistvého atd.

Neopomenutelnou, je také spolupráce školských úřadů s obcemi, která se týká problematiky synchronizace poskytovaného vzdělání dětí s požadavky trhu poskytovaných pracovních míst .

3.6 Intervence v protispolečenském chování

V naší republice již fungují nebo nadále vznikají instituce, organizace a zařízení, které se zabývají ze všech možných úhlů pohledu, skupinami dětí a mládeže, které jsou rizikově ohroženy kriminalitou.

Ve státní správě působí např. kurátoři pro mládež, sociální pracovníci oddělení péče o rodinu a dítě, manažeři pro prevenci kriminality, probační pracovníci, protidrogoví koordinátoři školských úřadů a vznikl nový institut sociálních asistentů - terénních pracovníků působících mezi rizikovou mládeží. (Zákon 114/1988 Sb.)

U městských úřadů a magistrátů měst pracuje velké množství terénních sociálních pracovníků, dále je úřady práce poskytována zvláštní pomoc obtížně zaměstnatelným občanům a mladistvým nezaměstnaným. U Policie ČR na všech jejich organizačních stupních funguje síť specialistů, kteří se zabývají odhalováním protiprávní činnosti dětí a mládeže a také trestné činnosti, která je na nich pýchána, dále je zde zahrnuta oblast drogové trestné činnosti a extrémistické trestné činnosti.

Kromě státní správy a samosprávy, působí v tomto sektoru i nevládní a charitativní organizace, které taktéž pracují s rizikovou mládeží. Tyto organizace jsou z větší části dotovány ze státního rozpočtu.

Přesto, že množství těchto institucí roste a s nimi rostou i výdaje státu sloužící k jejich rozvoji, růst jejich úspěšnosti a efektivity není jednoznačně úměrný k těmto vynaloženým prostředkům. Tato situace je doložitelná nepříznivými trendy, které jsou zdokumentovány v statistikách trestné činnosti, různých druhů závislostí a ostatních sociálně patologických jevů.

Všechny tyto důvody vedly k založení projektu který nese název **Centrum včasné intervence**. Úlohou tohoto projektu je synchronizace mezi jednotlivými institucemi, které působí v této problematice, tak aby vznikl systém, který funguje a jehož výsledky je možné změřit a vyhodnotit.

3.6.1 Centrum včasné intervence

Jedná se o základní článek systémového postoje, jak zacházet s dětmi a mládeží ohroženými kriminalitou, je to článek, pracující na místní úrovni.

Jeho úkolem, je koordinovat a propojovat práci subjektů, které se zabývají prací s delikventními dětmi mládeží. Skýtá možnosti pro zavedení a ověření nových metod práce s mládeží.

Jedná se o pracoviště, které pracuje jako orgán sociálně – právní ochrany dětí, za jehož pomoci (na základě smlouvy o spolupráci) vykonávají další instituce jako např. probační úředníci, Policie ČR a městská policie, školské orgány a nevládní organizace kontinuální a soustavnou činnost s delikventními dětmi, mládeží a jejich rodinami.

Cílovou skupinou jsou :

- Děti do 15- ti let, které spáchaly činy jinak trestné,
- mladiství, kteří spáchali trestný čin,
- mládež mající závažným výchovným problémem (šikana, záškoláctví, útoky z domova a ústavů projevy extremismu, problémy se závislostmi všeho druhu apod.).

Mezi cíle projektu také patří vyhledávání hluchým míst v současném systému péče o delikventní děti a mladistvé, která působí na růst záporných jevů u dětí a mládeže a způsobují propad určitého klienta mimo daný systém.

Zvláštním cílem je tvorba kompletního systému účinné péče o delikventní děti a mladistvé, který je určen na:

- a) sociální pomoc dětem a mladistvým s delikventním chováním, která bude poskytován včas a dále bude tyto jedince odklánět od následné možné kriminality, hlavní podmínka je aktivní přístup dětských a mladistvých delikventů i jejich rodin do utvářeného nápravně sociálního projektu, který bude směřovat ke kladným změnám v životě tak, aby u jedince nedošlo v důsledku ojedinělého excesu k dlouhodobému ocejchování jeho osoby záporným jednáním,
- b) tvorba předpokladů pro účinné naplnění nápravně sociálního programu, to znamená kooperace a vzájemná vazba mezi subjekty pracujícími s rizikovými dětmi a mladistvými ,
- c) zjištění příčin, které byly důsledkem jeho delikventního jednání, vyřešení konfliktu, kterým bylo delikventní jednání způsobeno a rehabilitace oběti tohoto počínání,
- d) souhrn informací o množství, druzích a prostředí, kde se delikventní chování vyskytuje, pro potřeby naplánování nutných sociálních služeb a preventivních aktivit na místní úrovni,
- e) zvětšení odborných dovedností a znalostí pracovníků péče o rizikové děti a mladistvé, tvorbu systému komunikace mezi spolupracujícími subjekty a přípravu kvalitních podkladů pro činnost a rozhodování orgánů sociálně právní ochrany dětí a soudů. (Zákon č. 114/1988 Sb.)

3.6.2 Policie ČR

Policie ČR se řídí zákonem o Policii ČR - „odhaluje trestné činy a zjišťuje jejich pachatele“ :

- V případě, když zajistí pachatele skutku osobu mladší 18 let nebo,
- koná úkony dle Závazného pokynu policejního prezidenta č. 9/1996,
- k provedení základních úkonů přizve pedagogického pracovníka nebo pracovníka orgánu sociálně právní ochrany dítěte,
- po uzavření případu zašle místně příslušnému orgánu sociálně právní ochrany dětí zprávu o delikventním jednání dítěte nebo mladistvého,
- oznámí věc zákonným zástupcům dítěte, popřípadě je přizve k úkonu a po skončení úkonu je vždy předá zákonným zástupcům,
- oznamuje věc v místě příslušnému orgánu sociálně právní ochrany.

Případ ve kterém figuruje jako podezřelá osoba dítě nebo mladistvý je zpravidla řešen policejním specialistou s oddělení Služby kriminální policie a vyšetřování, přiděleným na problematiku kriminality dětí a mládeže. Taktéž je tomu i ve městě Přerově, kdy Základní útvary pořádkové služby Policie ČR se při práci s dětmi a mladistvými řídí zákonem o soudnictví ve věcech mládeže a případy ve kterých jsou pachateli děti nebo mladiství předávají místně příslušnému oddělení Služby kriminální policie a vyšetřování k dalšímu šetření. (Zákon č. 218/2003 Sb.)

3.6.3 Orgány sociálně právní ochrany dětí a mládeže

Kurátor pro mládež – jsou zaměstnanci sociálních odborů a obvodních úřadů. Náplní jejich práce, je péče o děti mladší 15-ti let, které spáchaly čin, který je u dospělého kvalifikován jako trestný čin nebo přestupek, dále o mladistvé ve věku od 15-ti do 18-ti let, kteří spáchali přestupek nebo trestný čin je již proti nim zahájeno trestní stíhání, a také péče o děti a mladistvé, u kterých se opakují závažné poruchy chování. Kurátor také spolupracuje s orgány činnými v trestním i přestupkovém řízení a poskytuje jim informace o dítěti a mladistvém, které zjistil sám svojí činností.

Další činnost kurátora:

- navrhuje výchovu dítěte či mladistvého v náhradní rodině, dále ústavní a případně ochranou péči,
- pečuje o děti a mladistvé, kteří byli propuštěni z ústavní výchovy,
- organizuje a realizuje preventivní programy v daném místě.

Práci kurátora pro děti a mladistvé a terénního sociálního pracovníka sociálně-právní ochrany dětí upravuje zákon. (Zákon č.114/1988 Sb., § 26 a Zákon č. 94/1963 Sb., § 48).

Orgán sociálně - právní ochrany dětí a mládeže s místní příslušností

- Přebírá záznam o zjištěném protiprávním jednání dítěte a mladistvého,
- eviduje dítě nebo mladistvého do tzv. Om spisu - ochrana mládeže, nebo tzv. Tom spisu - trestná činnost - ochrana mládeže.

V kompetenci pracovníka je provést následující úkony:

- Předvolat dítě a jeho zákonného zástupce k návštěvě orgánu sociálně právní ochrany, kde je realizován pohovor,
- kontaktovat dítě a jeho zákonné zástupce v místě, kde žijí (např. v bydlišti, škole a zaměstnání apod.) a na podkladě skutečností, které zjistí může navrhopvat v součinnosti s klientem opatření, která budou směřovat k eliminaci záporných vlivů, působících na výchovu klienta,
- poskytnout popřípadě zprostředkovat péči zaměřenou na výchovu, poradenství a psychoterapii.

Orgán sociálně právní ochrany dětí a mládeže, může dále z titulu své funkce :

- Dát podnět ke konání přestupkového řízení u místně příslušného správního orgánu,
- dát podnět na Policii ČR k zahájení stíhání zákonného zástupce nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte – pro podezření z trestného činu ohrožování výchovy dítěte (Zákon. č. 40/2009 Sb., § 201),
- dát soudu podnět na umístění dítěte do náhradní výchovy.

Sankce plynoucí ze zákona o rodině :

- Napomenutí dítě nebo jeho zákonného zástupce, či osoby které negativně působí na jeho výchovu,
- stanovit a provádět dohled nad dítětem v součinnosti se školou a občanskými sdruženími,
- ukládat a kontrolovat omezení, která u dítěte brání působení škodlivých vlivům na výchovu. (Zákon č. 94/1963 Sb. § 43)

3.7 Druhy ústavní výchovy a rozhodování o ní

V ČR představuje ústavní výchova jednu z možností náhradní výchovné péče o děti. Již v době svého vzniku v 50. letech 20. století musela čelit kritice velkého množství odborníků. Hlavní výtky se týkají dlouhodobého pobytu dítěte v ústavním zařízení, čímž dochází k deprivaci dítěte, jeho sociální izolaci od rodiny a může u něho dojít ke vzniku syndromu závislosti na ústavu. Setrvání dítěte v ústavu má taktéž za důsledek jeho nedostatečnou přípravu pro další nezávislý život. To má za následek, že mladí lidé, kteří dosáhly plnoletosti a opouštějí zařízení, se pak v běžném životě dostanou do situací, které nikdy před tím nemuseli řešit. Jsou nuceni si najít své vlastní bydlení, práci a hlavně se musejí starat sami o sebe. Na tyto situace však většinou nejsou připraveni a nejsou schopni je řešit, jelikož nebyli na dobu po svém odchodu z ústavu nikým připraveni. Tento typ mladých lidí je pak odkázán na pomoc jiných osob nebo různých zařízení. Jednou z forem možné pomoci jsou domy na půli cesty. Poskytují mladým dospělým na omezenou dobu bydlení a pomoc při jejich osamostatnění pomocí různých služeb. Význam domů na půli cesty pro mladé dospělé, kteří opouštějí ústavní zařízení, je v současnosti nedoceněn a je hodně důležité, aby tento typ zařízení ve společnosti existoval. Jeho činnost působí preventivně proti patologickým jevům, jakými je delikvence, závislost všeho druhu atd. a zároveň zabraňuje skutečnosti, aby se z mladých lidí propuštěných z ústavů nestali bezdomovci. Je nutné podotknout, že působení domů na půli cesty, je způsobeno z větší části potřebou společnosti, která si neumí poradit s takovým počtem dětí, které se po opuštění ústavů z jakýchkoliv příčin nevrací do své rodiny. Snahou domů na půli cesty je dále náhrada a doplnění toho, co bylo v ústavní výchově zanedbáno či opomenuto, a tím ukazuje její nedostatky a nutnost uskutečnění změn. (Zoubková, 2002)

Prvním druhem ústavů, byly ústavy pro lidi se společenským hendikepem a měly žádnou specializaci. Byly zřizovány v středověku církví a od 16 století i obcemi. K větší specializaci ústavů určených pro mládež, došlo až po měšťanských revolucích v zemích západní Evropy po roce 1848. U nás docházelo k zakládání takových ústavů až později, v druhé polovině 19. století. Zřizovateli byly různé spolky a nadace, obce zemské orgány státní správy. V případě práce svěřenců, byly některé z ústavů pojímány formou zemědělských farem a jiné jako internáty učící řemeslům a také jako prostředníci k přípravě pracovníků pro okolní podnikatele. Klientům, byla ze strany personálu poskytována i péči po jejich propuštění, např. hledání pracovního zařazení a bydlení.

V sedmdesátých letech řadě změn názvu a organizačních úprav, došlo vytvoření současné struktury ve která jsou zahrnuty:

- Diagnostické ústavy pro děti,
- diagnostické ústavy pro mládež,
- dětské výchovné ústavy,
- dětské výchovné ústavy se zvýšenou péčí,
- výchovné ústavy,
- výchovné ústavy pro mládež se zvýšenou výchovnou péčí.

3.7.1 Diagnostický ústav

Umístění do diagnostického ústavu může být formou nařízení soudu nebo formou dobrovolnou. V případě dobrovolného pobytu, je nutnost trojstranné dohody mezi vedoucím ústavu, zákonnými zástupci klienta a samým klientem. Dobrovolný pobyt je využíván jen sporadicky. V drtivé většině jsou klienti do ústavu umístění nařízením soudu, tedy nedobrovolně. Vedením ústavu je prováděno průběžné hodnocení chování klienta a na podkladě tohoto hodnocení se stanovuje délka jeho pobytu v zařízení.

3.7.2 Výchovný ústav

Výchovný ústav je představitelem procesu převýchovy. Je zde zabezpečována dlouhodobá péči o klienty starší 15-ti let, kteří mají závažnou poruchu chování a byla u nich nařízena

ústavní výchova či uložena ochranná výchova. Základní činnost je tvořena přípravou na příští povolání.

Dle zákona, může být do tohoto typu zařízení umístěn i klient - dítě starší 12-ti let, u kterého byla uložena ochranná výchova v jeho chování se vyskytují poruchy tak závažné, že není možné jej zařadit do dětského domova se školou. (Zákon č. 109/2002 Sb.)

Vyhláškou č. 334/2003 Sb. je okruh klientů rozšířen na děti mající zdravotní postižení, děti u kterých je nutný výchovně léčebný režim na podkladě jejich psychického onemocnění a neurologického poškození a nezletilé matky s dětmi na dobu nezbytně nutnou.

3.7.3 Ochranná výchova

Jedná se o druh ochranného opatření, kterým je zajišťována prevence, izolace a resocializace dítěte, které spáchalo společensky nebezpečný čin. Je ukládána soudem v občansko-právním řízení u dětí ve věku od 12-ti do 15-ti let věku, které se dopustily takového činu, za jehož spáchání trestní zákon umožňuje uložení výjimečného trestu, nebo také dětem mladším 15-ti let, které spáchaly čin, který je právně odpovědné osoby označen za závažný trestný čin. Soudem pro mládež může být uložena ochranná výchova také v trestním řízení, a to u mladistvým ve věku 15 - 18 let. Je o ní rozhodnuto v případě, že není náležitě postaráno o výchovu mladistvého a tento nedostatek výchovy není možné odstranit v jak v jeho vlastní rodině tak i v rodině ve které žije. Ochrannou výchovu lze uložit i v případě pokud byla dosavadní výchova mladistvého zanedbávána nebo prostředí ve kterém žije, neskýtá záruky pro jeho další správnou výchovu. Ve všech okolnostech musí být naplněna podmínka, že by bylo uložení ústavní výchovy nedostatečným opatřením. (Zákon č. 109/2002 Sb.)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 CÍL PRAKTICKÉ ČÁSTI A METODA VÝZKUMU

Cílem praktické části bakalářské práce bylo vytvoření srovnávací analýzy kriminality dětí a mládeže v okrese Přerov za časově stanovenou dobu, srovnání zjištěných dat se zjištěnými daty v okrese Kroměříž a celé České republice a zjištění zda je tendence kriminality stoupající nebo klesající, jaké je její složení a jaký druh kriminality je dětmi a mladistvými páchan nejčastěji.

K provedení analýzy bylo užito metod kvantitativní výzkumu. „Kvantitativní výzkum je výzkum používající statistické metody k popisu společenských jevů. Redukuje realitu na měřitelné znaky, které jsou dále zpracovány a interpretovány. Zahrnuje velký počet respondentů (oproti kvalitativnímu výzkumu). Pomáhá testovat hypotézy.“ (Pelikán, 1998)

4.1 Vymezení zkoumaného problému

Základním pilířem pro hledání přiměřených variant kontroly delikventního jednání dětí a mládeže je statistická analýza kriminality. Základní data evidující kriminalitu dětí a mládeže jsou policejní statistiky, kterými je vykazována kriminalita zjištěná a objasněná. Jako základní metodu, lze užít kvantitativní rozbor delikventních skutků dětí a mládeže. Stimulem pro provedení srovnávací analýzy, evidovaných delikventních skutků mládeže bylo zpracování rozboru, jak je okres Přerov zatížen tímto druhem kriminality. Dále zjistit, jakého delikventního jednání se děti a mladiství dopouštějí, jaký má tato delikvence vývoj ve stanoveném časovém období let 2006 a 2009 a dále zjištěné skutečnosti porovnat s delikvencí mládeže v okrese Kroměříž a celou Českou republikou.

4.2 Zhodnocení dosavadních zkušeností

Základní informace o spáchané kriminalitě a také pachatelích této kriminality, je možné získat v ročních hodnoceních kriminality, která je prováděna všemi útvary Policie České republiky v lokalitách které jsou těmto útvarům přiděleny. V policejní statistice, je evidována všechna trestná činnost, která byla policii prošetřována a dále je v statistikách uváděn, zda byla trestná činnost objasněna, kdy je v tomto aspektu zahrnuta i osoba, která se trestné činnosti dopustila.

Dále je kriminalita statisticky vykazována Státními zastupitelstvími v jednotlivých okresech, ve které je vedena statistika trestné činnosti u které byl podán Státním zastupitelstvím

návrh na projednání a dále je evidovány soudy, kde jsou statisticky vykazovány skutky, které byly pravomocně odsouzeny.

Základním pramenem k provedení analýzy kriminality, která byla spáchána dětmi a mladistvými na území České republiky, statistika zpracovávaná Policií České republiky. Zde jsou evidovány všechny skutky, které byly posouzeny za trestné činy. Policie ČR je jako jediný orgán činný v trestném řízení, zjišťuje, vyšetřuje a zaznamenává, zda pachatelem trestného činu bylo dítě nebo mladistvý. V případě, že je policii zjištěno, že pachatel prošetřovaného trestného činu je dítě do 15-ti let věku, je trestní stíhání této osoby nepřipustné a skutek je z těchto důvodů odkládán. Na podkladě této skutečnosti již další orgány činné v trestním řízení, a to Okresní státní zastupitelství a soudy, nemohou vést statistiku o trestných činech spáchaných dětmi do 15-ti let věku.

Za pomoci údajů policejních statistik, týkajících se kriminality dětí a mladistvých vedených na okrese Přerov, Kroměříž a celé České republice, chci vylíčit její stav, složení a vývoj, a tyto zjištěné ukazatele vzájemně srovnat.

4.3 Kritéria srovnávací analýzy

Spáchaná kriminality, byla zkoumána, dle kritérií, které jsme si sami stanovili :

- Zjištění kriminality dětí a mladistvých v okrese Přerov v letech 2006 – 2009, srovnání se souhrnnou objasněnou kriminalitou evidovanou v okrese,
- druh zjištěné kriminality dětí a mládeže v okrese Přerov v letech 2006 –2009,
- srovnání množství prošetřovaných dětí a mladistvých v okrese Přerov s množstvím prošetřovaných dětí a mladistvých v okrese Kroměříž a v celé ČR v letech 2006 – 2009,
- procento dětí a mladistvých na objasněné kriminalitě v okrese Přerov a v okrese Kroměříž v letech 2006 – 2009,
- srovnání skladby trestných činů spáchanými dětmi a mladistvými za rok 2009 v České republice, v okresech Přerov a Kroměříž, porovnání spáchaných trestných činů dětmi a mladistvými v letech 2006 a 2009 v České republice, O v okresech Přerov a Kroměříž.

K srovnání spáchané kriminality mládeží v okrese Přerov byly vybrány údaje ze statisticky kriminality v České republice a v okrese Kroměříž. Okres Kroměříž jsem vybral z důvodu, že má srovnatelná zeměpisná hlediska a obdobné složení žijící populace, jako okres Přerov.

4.4 Zpracování dat

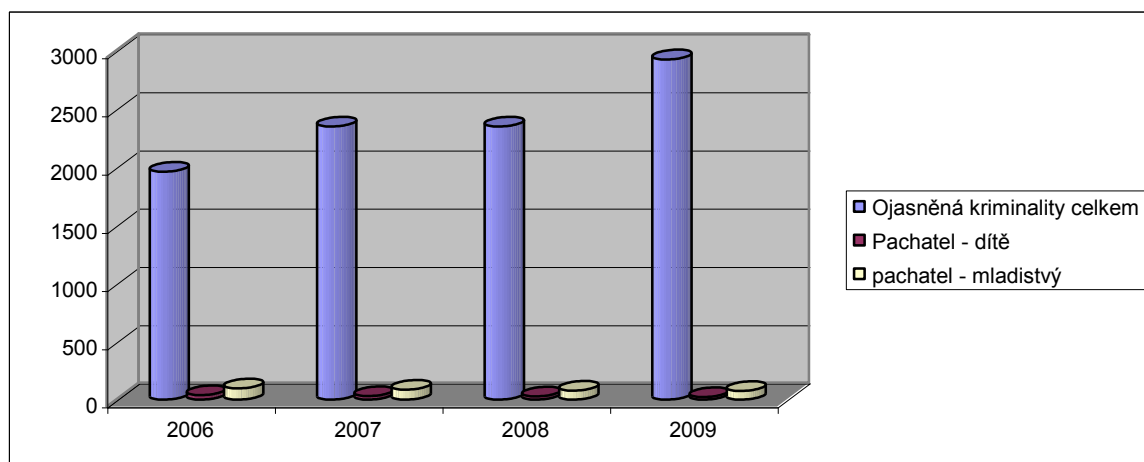
Účast dětí a mladistvých na objasněné kriminalitě v okrese Přerov :

Je hodnocen podíl kriminality dětí a mladistvých v okrese Přerov v letech 2006 – 2009 na celkové kriminalitě okresu Přerov. Je sledován jaký je podíl kriminality dětí a mládeže na celkové kriminalitě a dále nás zajímá jakou má tendenci vývoje.

Tabulka č. 1 – Počet trestných činů spáchaných dětmi a mladistvými v okrese Přerov v letech 2006 - 2009

Rok	2006		2007		2008		2009	
	Skutky	%	Skutky	%	Skutky	%	Skutky	%
Objasněná kriminalita celkem	1958	100	2346	100	2819	100	2922	100
Pachatel - dítě	37	1.89	29	1.24	27	0.96	41	1.4
Pachatel - mladistvý	97	4.95	84	3.58	77	2.73	75	2.56

Graf. 1 – Trestné činy spáchané dětmi a mladistvými v okrese Přerov letech 2006 –2009

Data v tabulce č. 1 a grafu č. 1 znázorňují podíl páchané trestné činnosti dětí a mladistvých na celkovém počtu spáchané trestné činnosti dětí a mladistvých v celé České republice.

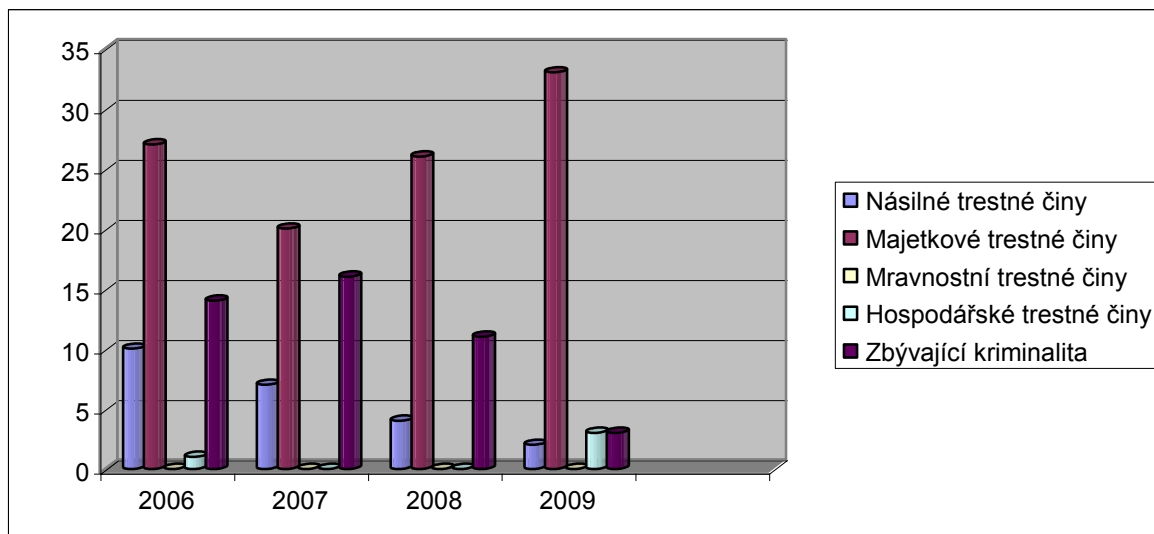
Skladba kriminality páchané dětmi a mladistvými v okrese Přerov :

Změnily se kvantitativní ukazatele, ale změnila se i skladba kvalitativních ukazatelů kriminality dětí a mládeže. Prostřednictvím uvedených grafů a tabulek je patrná změna skladby trestných činů, které páchají děti a mladiství v okrese Přerov v letech 2006 – 2009.

Tabulka č. 2 – Druh objasněné kriminality spáchané dětmi v okrese Přerov v letech 2006 – 2009

Rok	2006	2007	2008	2009
Násilné trestné činy	10	7	4	2
Majetkové trestné činy	27	20	26	33
Mravnostní trestné činy	0	0	0	0
Hospodářské trestné činy	1	0	0	3
Zbývající kriminalita	14	16	11	3

Graf č. 2 – Objasněné trestné činy spáchané dětmi v okrese Přerov v letech 2006 – 2009

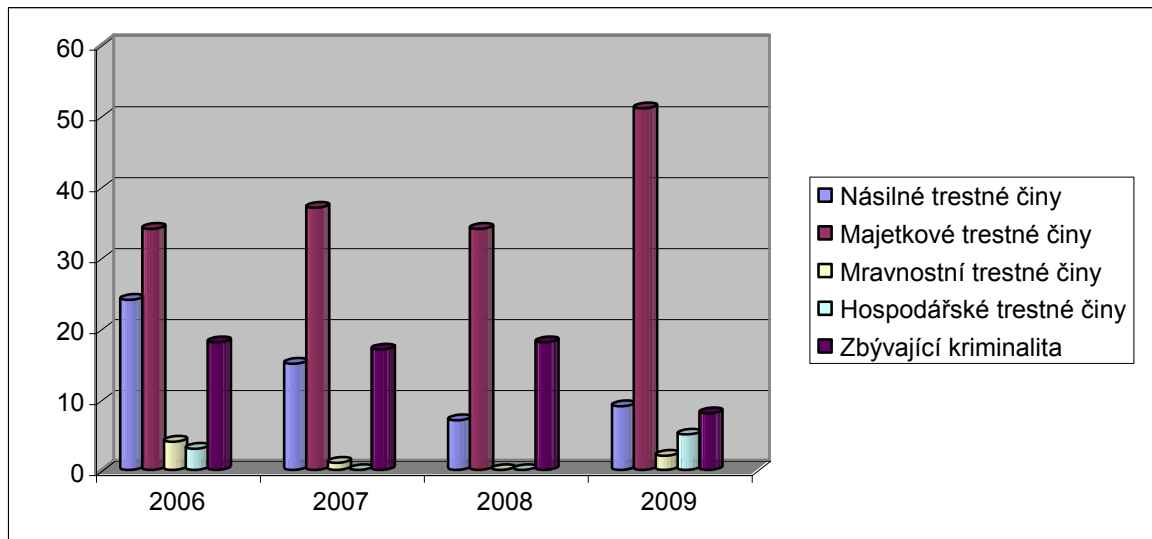

Data uvedená v tabulce č.2 a grafu č. 2, znázorňují, že v okrese Přerov děti páchaly v období let 2006 – 2009 nejčastěji majetkovou kriminalitu.

Tabulka č. 3 – Druh objasněné kriminality spáchané mladistvými okrese Přerov
v letech 2006–2009

Rok	2006	2007	2008	2009
Násilné trestné činy	24	15	7	9
Majetkové trestné činy	34	37	34	51
Mravnostní trestné činy	4	1	0	2
Hospodářské trestné činy	3	0	0	5
Zbývající kriminalita	18	17	18	8

Graf č. 3 – Objasněné trestné činy spáchané mladistvými v okrese Přerov v letech
2006 – 2009

Data uvedená v tabulce č.3 a grafu č. 3, znázorňují, že v okrese Písek mladiství páchali v období let 2006 – 2009 nejčastěji majetkovou kriminalitu.

Shrnutí :

V okrese Písek v období let 2006 – 2009 děti nejčastěji páchaly majetkovou kriminalitu. Tento trend se udržuje po celou dobu sledovaného období, kdy je kriminalita na přibližně stejné úrovni. V drtivé většině případů, se jedná o krádeže v obchodech. Tato situace je velmi znepokojivá, protože ze šetření je patrné, že selhávají všechny preventivní programy.

Na druhou stranu je v sledovaném období jasně patrný trend poklesu páchaní násilné a ostatní trestné činnosti, kdy mezi lety 2006 až 2009 došlo ke snížení těchto druhů trestné činnosti řádově o 80 %. Dílní zásluhu na tomto trendu má naopak preventivní činnost ve školách a zájmových organizacích, kde jsou pro děti pořádány přednášky jak se zachovat vůči násilí a jiným druhům trestné činnosti ve škole i jinde.

Stejný trend jako u dětí je i u mladistvých, kdy ve stejném období taktéž nejčastěji páchali majetkovou trestnou činností, zde však již převládá trestná činnost po předchozím překonání překážky, a to například krádeže věcí z vozidel a různých druhů objektů, včetně bytových jednotek. Je alarmujícím, že ve sledovaném období v posledním roce 2009 došlo k obrovskému nárůstu této trestné činnosti, kdy činila téměř 75 % celkové trestné činnosti spáchané mladistvými. U násilné trestné činnosti je nejvíce skutků spáchaných formou ublížení na zdraví druhé osobě, ale tento druh trestné činnosti má klesající tendence a na rozdíl od roku 2006, kdy bylo mladistvými spácháno 24 trestných činů násilné povahy v roce 2009 to bylo již jen 9 skutků z celkového počtu trestných činů. Tento pokles lze

spatřovat ve skutečnosti, že u tohoto druhu trestné činnosti se objasnění všech skutků pohybuje kole 88 % ze všech oznámených případů. Stejný trend je i u mravnostních trestných činů, kdy je rozhodujícím stejný faktor, jako u násilné trestné činnosti.

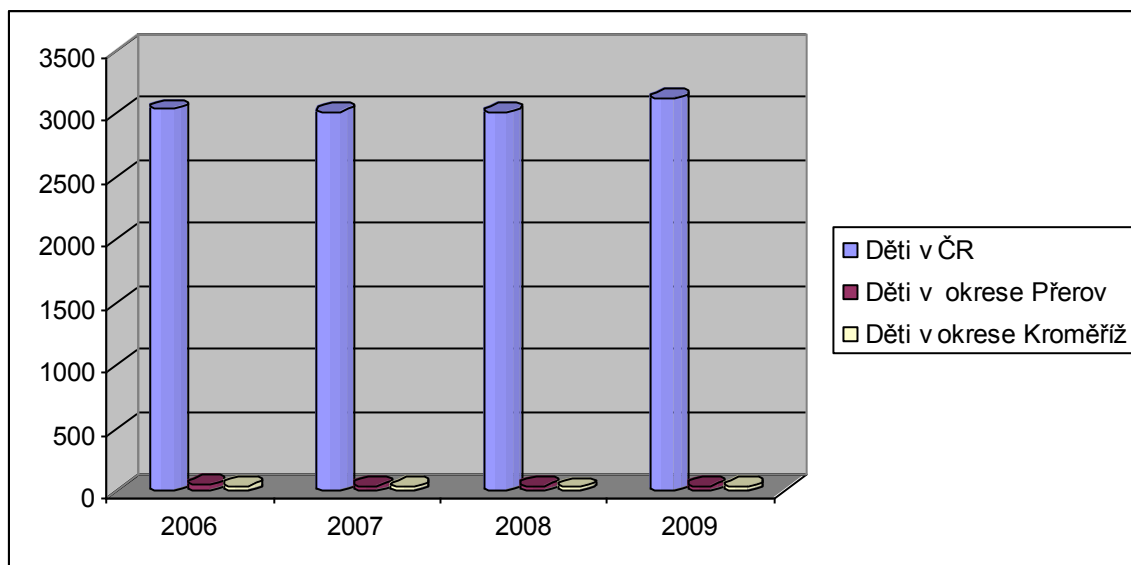
Celkový stav trestné činnosti, páchaní dětmi a mladistvými v České republice, okrese Přerov a okrese Kroměříž v období let 2006 – 2009 :

Prostřednictvím zjištěných údajů ze statistik provedeme srovnání páchané trestné činnosti dětmi a mladistvými v okrese Přerov s okresem Kroměříž a celou Českou republikou v období let 2006 až 2009.

Tabulka č. 4 – Srovnání trestné činnosti dětí v okrese Přerov, okrese Kroměříž a celé České republiky v období let 2006 – 2009

Rok	2006	2007	2008	2009
Děti v ČR	3039	3019	3011	3124
Děti v okrese Přerov	52	43	41	41
Děti v okrese Kroměříž	44	37	32	35

Graf č. 4 – Srovnání spáchané trestné činnosti dětmi v okrese Přerov, okrese Kroměříž a celé České republiky v období let 2006 – 2009

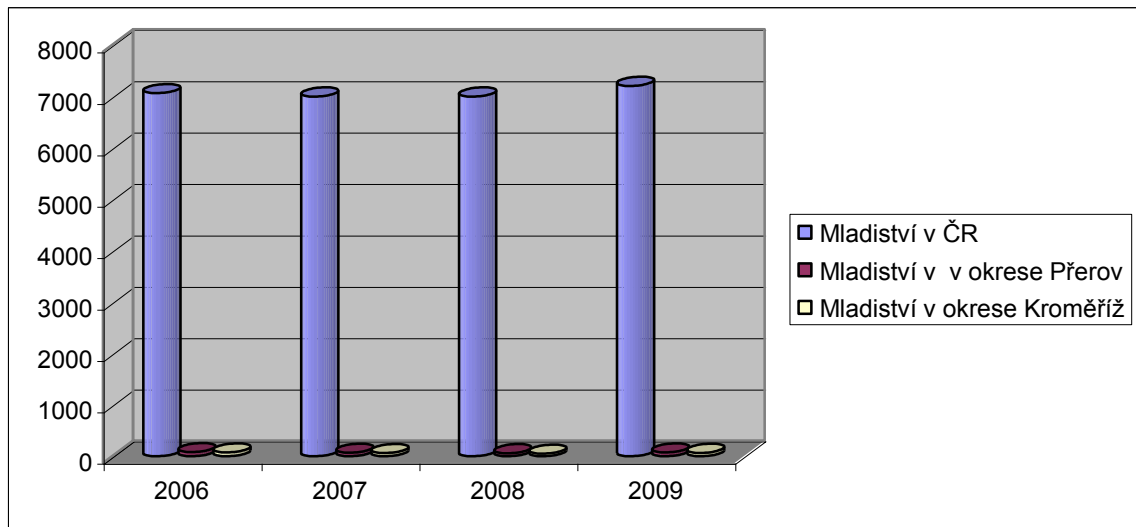

Data uvedená v tabulce č.4 a grafu č. 4, znázorňuje, množství spáchaných trestných činů dětmi z pohledu celé České republiky a dále je zde znázorněn podíl trestných činů dětí v okrese Přerov a Kroměříž na celkovém počtu spáchaných trestných činů.

Tabulka č. 5 – Srovnání trestné činnosti mladistvých v okrese Přerov, okrese Kroměříž a celé České republiky v období let 2006 – 2009

Rok	2006	2007	2008	2009
Mladiství v ČR	7065	6998	6980	7205
Mladiství v okrese Přerov	83	70	59	75
Mladiství v okrese Kroměříž	74	63	50	67

Graf č. 5 – Srovnání spáchané trestné činnosti mladistvými v okrese Přerov, okrese Kroměříž a celé ČR v období let 2006 – 2009

Data uvedená v tabulce č. 5 a grafu č.5, znázorňuje, množství spáchaných trestných činů mladistvými z pohledu celé České republiky a dále je zdě znázorněn podíl trestných činů dětí v okrese Přerov a Kroměříž na celkovém počtu spáchaných trestných činů.

Shrnutí :

Během období let 2006 až 2008, bylo množství spáchaných trestných činů v rámci celé České republiky téměř stejné, až v roce 2009 došlo k mírnému nárůstu celkové trestné činnosti cca o 4 %. Totožný trend je i v sledovaných lokalitách okresu Přerov a Kroměříž. Co se týká trestné činnosti mladistvých z pohledu celé České republiky, tak v období let 2006 až 2008, měl mírně klesající tendenci a k mírnému nárůstu došlo až v roce 2009.

Z pohledu srovnání lokalit okr. Přerov a okr. Kroměříž, bylo zjištěno, že na území okr. Přerov je kriminalita dětí a mládeže vyšší a to zejména u majetkové trestné činnosti. Toto zvýšení může mít za následek ten faktor, že okres Přerov se poslední dobou stává centrem uživatelů omamných látek, zejména drogy s názvem pervitin. Snaha mládeže získat drogu je podmíněna zvýšenou potřebu finanční prostředků na získání drogy, Tento faktor tedy může mít za následek zvýšení trestné činnosti majetkového rázu.

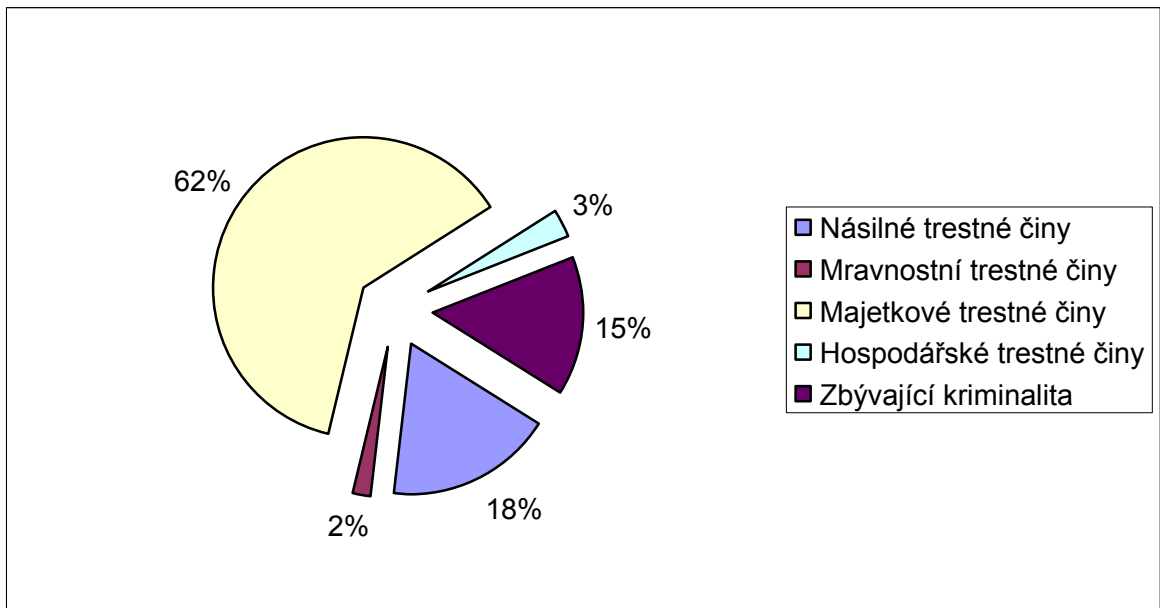
Skladba spáchaných trestných činů mládeží v roce 2009 :

Na podkladě uvedených údajů statistik, provedeme srovnání skladby jednotlivých trestných činů, které byly spáchány dětmi a mladistvými v okrese Přerov a Kroměříž a v celé České republice za rok 2009.

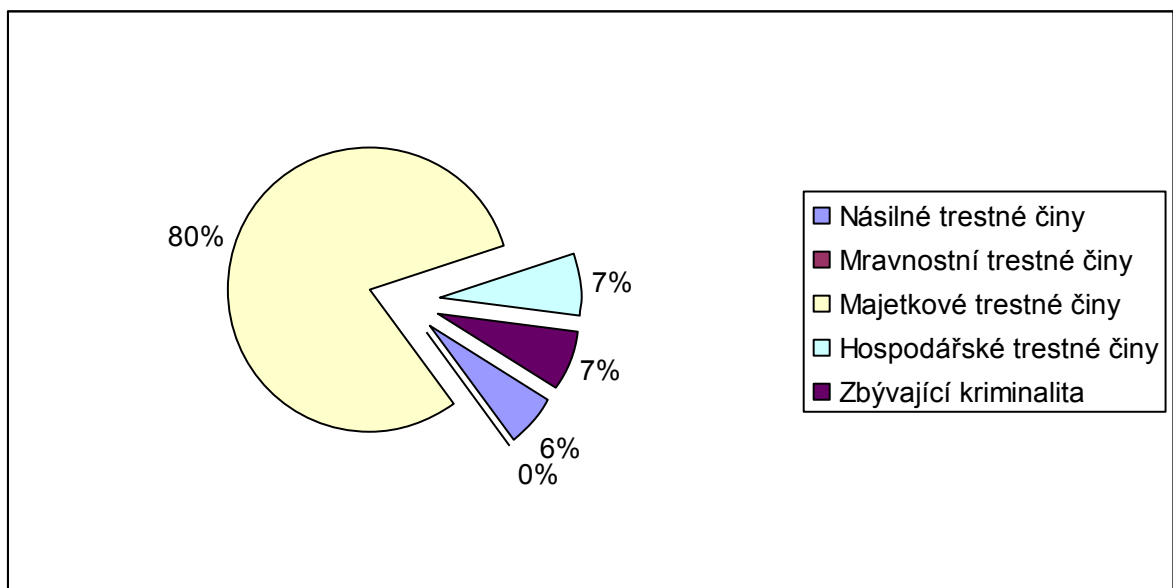
Tabulka č. 6 – Skladba spáchaných trestných činů dětmi v roce 2009

Druh trestné činnosti	ČR	okres Přerov	okres Kroměříž
Násilné trestné činy	564	2	1
Majetkové trestné činy	1922	33	27
Mravnostní trestné činy	79	0	0
Hospodářské trestné činy	104	3	1
Zbývající kriminalita	455	3	6
Celkem	3124	41	35

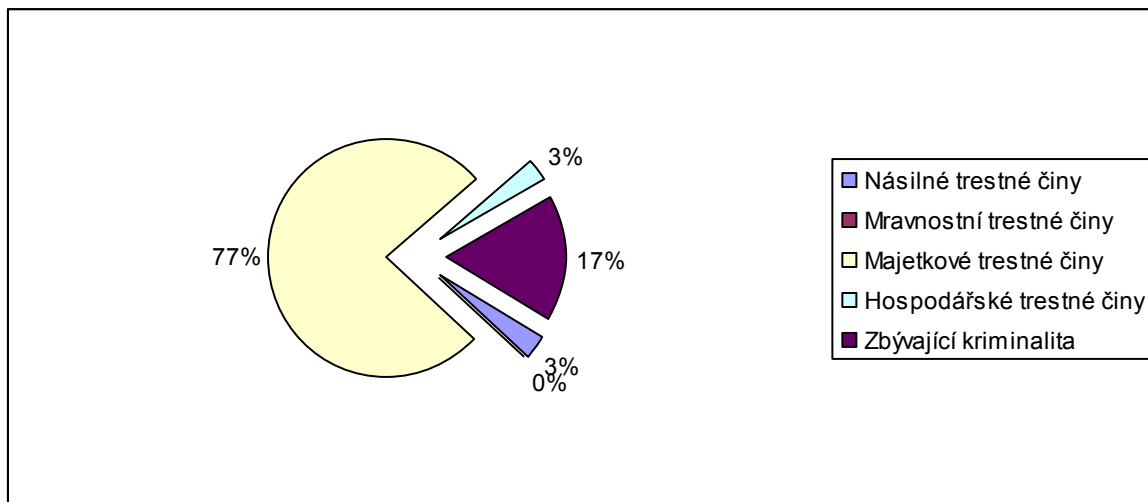
Graf č. 6 – Skladba spáchaných trestných činů dětmi v ČR za rok 2009 v %

Graf č. 7 – Skladba spáchaných trestných činů dětmi v okrese Písek za rok 2009 v %

Graf č. 8 – Skladba spáchaných trestných činů dětmi v okrese Kroměříž za rok 2009 v %

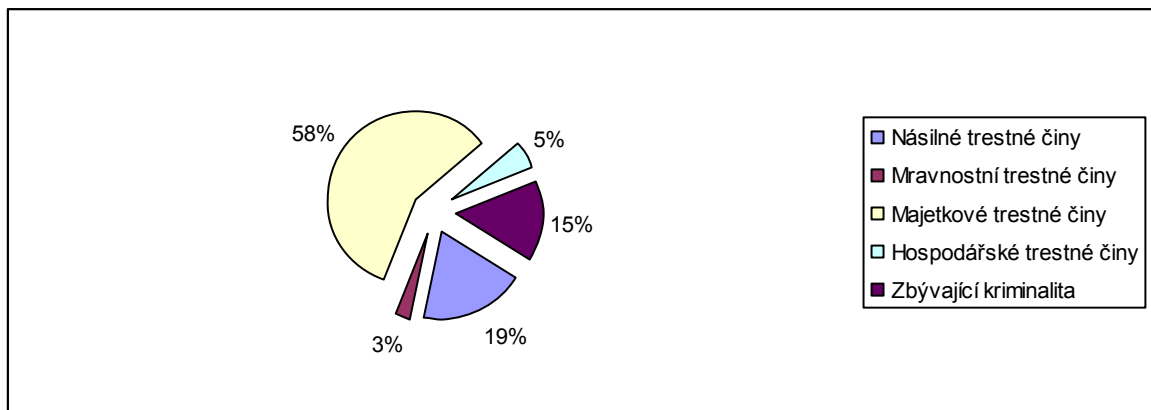

Data uvedená v tabulce č. 6 a grafech 6, 7 a 8 znázorňují, druhy páchané trestné činnosti dětí a dále je procentuálně vyjádřen podíl jednotlivých druhů páchané trestné činnosti, v rámci celé České republiky, okresu Přerov a okresu Kroměříž.

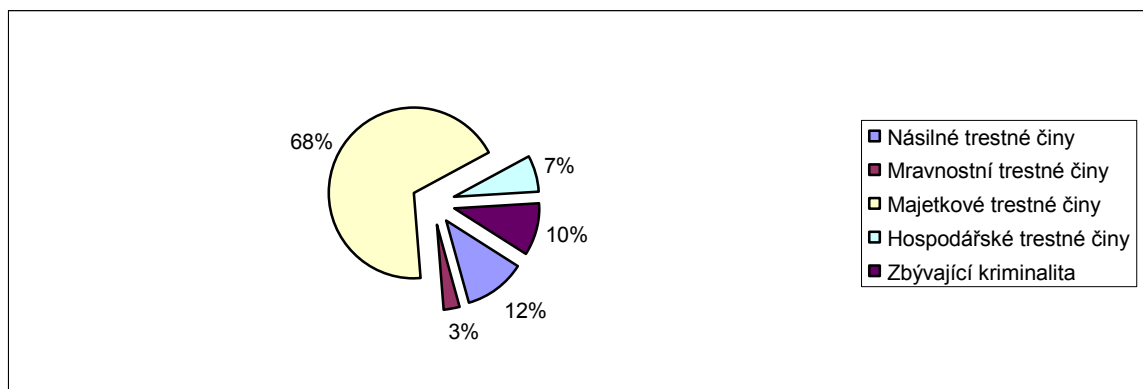
Tabulka č. 7 – Skladba spáchaných trestných činů mladistvými v roce 2009

Druh trestné činnosti	ČR	okres Přerov	okres Kroměříž
Násilné trestné činy	1358	9	8
Majetkové trestné činy	4156	51	47
Mravnostní trestné činy	256	2	1
Hospodářské trestné činy	374	5	4
Zbývající kriminalita	1061	8	7
Celkem	7205	75	67

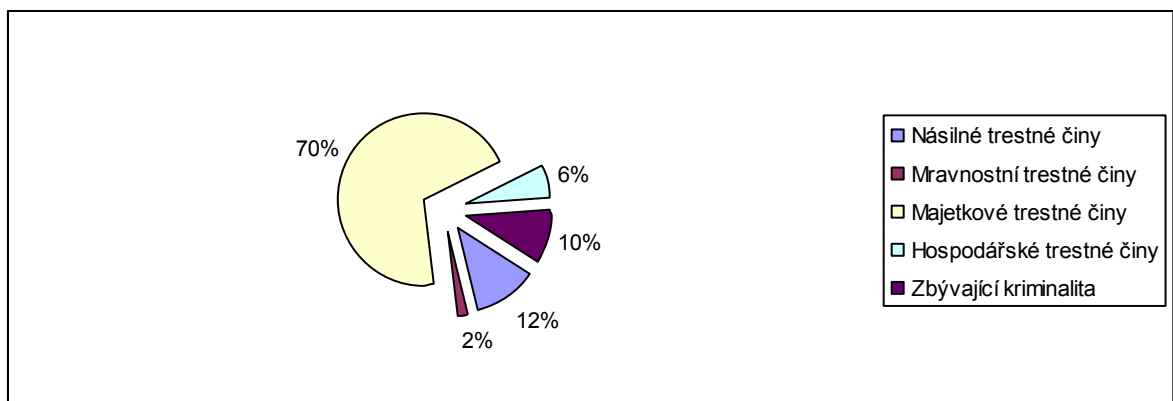
Graf č. 9 – Skladba spáchaných trestných činů mladistvými v ČR za rok 2009 v %

Graf č. 10 – Skladba spáchaných trestných činů mladistvými v okrese Přerov
za rok 2009 v %

Graf č. 11 - Skladba spáchaných trestných činů mladistvými v okrese Kroměříž
za rok 2009 v %

Data uvedená v tabulce č. 7 a grafech 9, 10 a 11 znázorňují, druhy páchané trestné činnosti mladistvých a dále je procentuálně vyjádřen podíl jednotlivých druhů páchané trestné činnosti, v rámci celé České republiky, okresu Přerov i okresu Kroměříž.

Shrnutí :

Nejvíce páchanou trestnou činností mladistvými v roce 2009, byla v rámci celé ČR, majetková trestná činnost, která s celkového množství spáchaných trestných činů činí 58 %, jako druhá nejčastěji páchaná trestná činnost, je násilná trestná činnost s 19% s celkového množství. Taktéž v okresech Přerov a Kroměříž, byla nejčastěji páchanou trestnou činností mladistvých, majetková trestná činnost, v okrese Přerov činila z celkového množství 68 % a v okrese Kroměříž 70%. V okrese Přerov i Kroměříž následuje páchaní násilné trestné činnosti, která se podílí v obou okresech na celkovém počtu 12%.

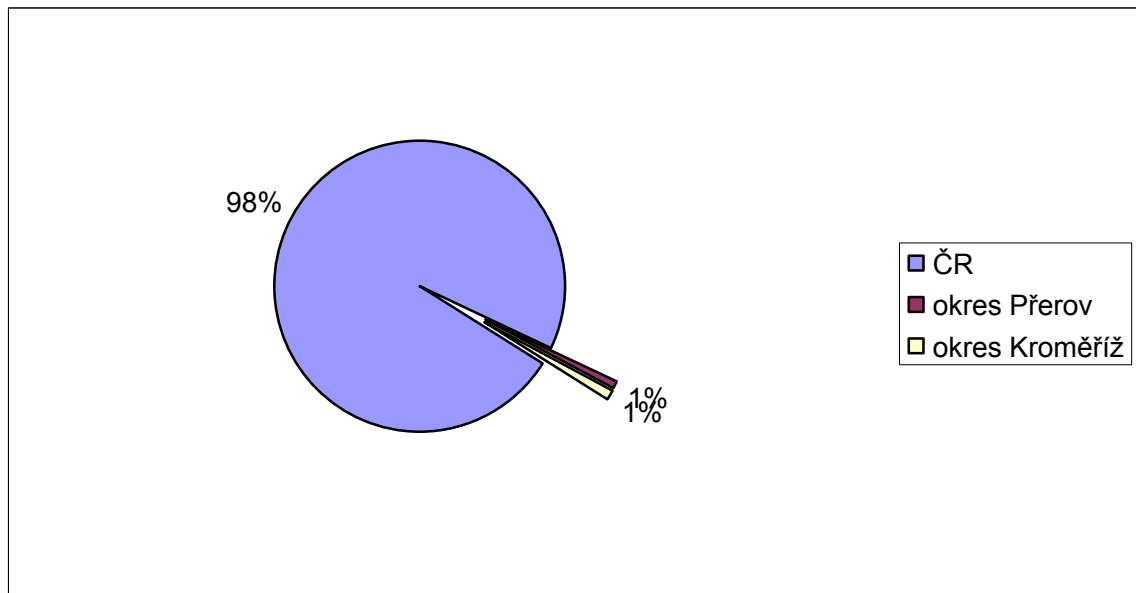
Množství trestných činů dětí a mladistvých spáchaných v roce 2009 :

V následujícím porovnání, je pro nás směrodatným, jakým procentem se podílely trestné činy spáchané dětmi a mladistvými v okr. Přerov a Kroměříž, na celkovém počtu spáchaných trestných činech dětmi a mladistvými v celé České republice v roce 2009.

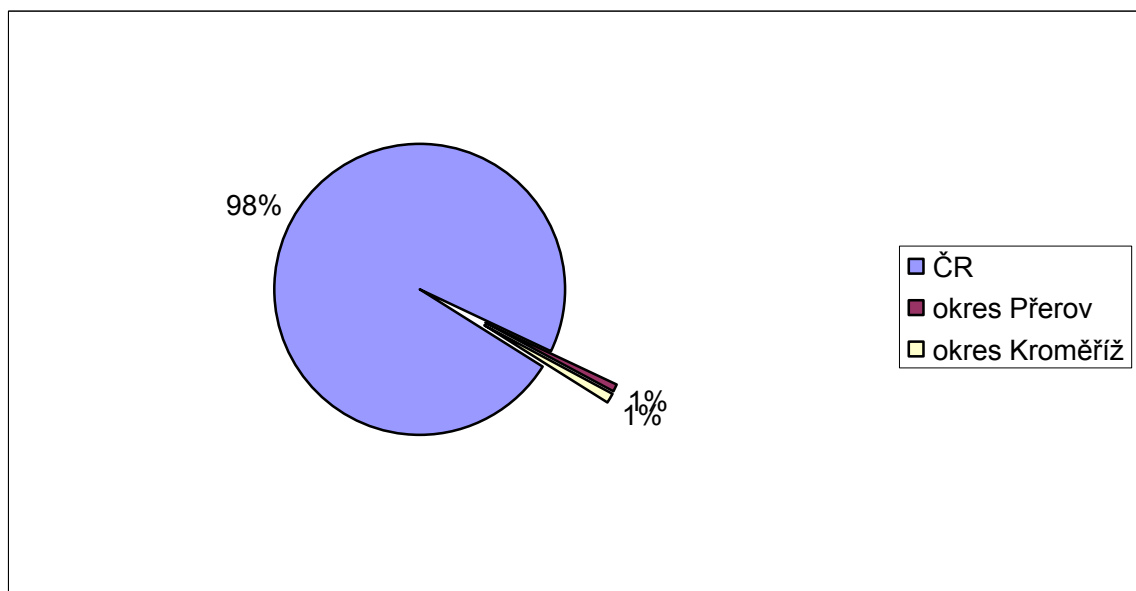
Tabulka č. 8 – Množství trestných činů spáchaných dětmi a mladistvými v roce 2009

Spáchané trestné činy	ČR	okres Přerov	okres Kroměříž
Trestné činy dětí	3124	41	35
Trestné činy mladistvých	7205	75	67

Graf č. 12 – Množství trestných činů spáchaných dětmi v roce 2009 v celé ČR, okrese Přerov a okrese Kroměříž

Graf č. 13 – Množství trestných činů spáchaných mladistvými v roce 2009 v celé ČR, okrese Přerov a okrese Kroměříž

Data uvedená v tabulce č. 8 a grafech 12 a 13, znázorňují, podíl páchané trestné činnosti dětmi a mladistvými v okresech Přerov a Kroměříž, na celkové spáchané trestné činnosti dětí a mladistvých v rámci celé České republiky.

4.5 Celkové hodnocení

V rámci monitoringu vývoje kriminality dětí a mládeže v časovém období let 2006 až 2008, bylo zjištěno, že celkové množství páchaných trestných činů dětí a mládeže mělo mírně klesající tendenci. V roce 2009 však došlo k mírnému vzrůstu trestné činnosti. Stejnou tendenci má trestná činnost i v obou vybraných lokalitách, jak v okrese Přerov tak i v okrese Kroměříž. I přesto, že analýzou bylo zjištěno, že kriminalita dětí a mladistvých měla v období let 2006 až 2008 klesající trend, v roce 2009 došlo k zvýšení jak v celé ČR tak v obou okresech. Z uvedeného důvodu, je tedy nezbytné, aby tomuto druhu kriminality a její prevenci byla i nadále věnována velká pozornost, protože je to stále trvajícím problémem zasahujícím celou naši společnost.

4.6 Návrhy na možná opatření

Prevence kriminality páchané dětmi a mladistvými je neustále velkým úkolem pro celou společnost. Je nutné konstatovat, že hlavní význam prevence kriminality dětí a mládeže i nadále hlavně leží na důsledném odstraňování negativních výchovných faktorů a tvorbě ideálních podmínek k zdravému morálními i psychickému rozvoji u dětí a mládeže.

Další návrhy:

- Plošná prevence prostřednictvím sdělovacích prostředků, pořádání besed s odborníky na tuto problematiku a články v nejrůznějších časopisech a jiném tisku a těmito výchovnými prostředky, tedy působit nejen na mládež, ale taktéž na rodiče.
- Snaha o zabránění přístupu dětí a mladistvých k hazardním hrám a návykovým látkám.
- Co nejvíce využívat spolupráce s odborníky, kteří by měli pravidelný styk s místy, kde se kumulují větší skupiny mládeže.
- Mládež učit a vést k správnému využívání jejich volného času a dále jim zabezpečit širokou paletu organizací a různých kroužků zabývajících se volno časovými aktivitami.

- Pedagogové a vychovatelé ve všech druzích zařízení, by měli být v první řadě lidé s pevnou morálkou, dobrými charakterovými vlastnostmi, odborníci na svých místech a lidé pro ostatní sloužící za příklad.
- Rodiče, kteří využívají svých dětí jako prostředníků k spáchání jakékoliv trestné činnosti, zanedbávají a ohrožují, tak výchovu dětí, by se mělo využívat všech dostupných zákonných prostředků k jejich postihu.
- Rozšířit a zefektivnit péči o mladistvé, kteří byli propuštěni z nápravně výchovných zařízení, snažit se eliminovat příčiny a podmínky, které vedly ke spáchání trestné činnosti a také další negativní vlivy, které způsobují opakování trestné činnosti.

ZÁVĚR

Dnešní děti a mladiství dospívají daleko dříve, než jejich předchůdci. Jsou daleko vyspělejší, jak v technických dovednostech, tak v dovednostech rozumových a i jejich biologický vývoj je daleko rychlejší než tomu bylo u dětí a mladistvých dříve. Zrychlený vývoj dětí a mládeže má své negativní stránky, kterými je současná delikvence této skupiny ve společnosti. Jelikož se v tomto případě jedná o velmi aktuální problém, je delikventní chování dětí a mládeže velmi častým námětem pro činnost odborníků, kteří se zabývají delikvencí dětí a mladistvých. Trestnou činnost jako takovou a především trestnou činnost majetkovou a násilnou páchají pachatelé, kteří jsou neustále mladší a nenesou za své protiprávní jednání trestní odpovědnost.

Při monitorování vývoje kriminality dětí a mládeže od roku 2006 do roku 2009, jsem zjistil, že v období let 2006 až 2008 kriminalita dětí a mladistvých zaznamenala postupný pokles, ale v roce 2009, došlo k nárůstu. Tento pokles jsem zaznamenal i u dvou nejvíce páchaných trestných činností, a to majetkové a násilné trestné činnosti. V roce 2009 však během nárůstu došlo bohužel k největšímu nárůstu těchto dvou trestných činností. Zjištěné skutečnosti se projevovaly ve všech mnou posuzovaných lokalitách, a to jak v okrese Přerov, tak okrese Kroměříž i celé České republice.

Jako jeden z úkolů, které jsem si v bakalářské práci stanovil, bylo zjištění příčin, které se podílejí na páchané trestné činnosti dětmi a mladistvými. Během studia materiálu, jsem dospěl k názoru, že k hlavním příčinám, které se podílejí na páchané trestné činnosti, patří rizikové faktory, které se vyskytují zejména v rodině, a patří zde především neshody mezi partnery, které mají dopad na hodnotu péče a pozornosti, která je věnována dětem, nedostatek vzájemného výchovného působení mezi členy uvnitř rodiny, rozpad rodiny, vznik závislosti na drogách či alkoholu, špatná ekonomická stránka v rodině a nízká míra vzdělanosti. Popsané aspekty mohou působit na děti a mladistvé a mohou u něj vyvolat nestabilní jednání, mezi které patří úteky z domu, požívání alkoholu a drog a činnost v různých vrstevnických partách. Další negativní faktory lze pozorovat ve škole, a to především přešupky proti kázni, rozpory se spolužáky a učiteli, problémy se vzděláváním, které jsou důsledkem sociálního zanedbání, záškoláctví. Neméně rizikové aspekty, jsou způsoby jakými je rizikovou mládeží tráven volný čas, především se jedná o problémové party.

V práci, jsem věnoval jednu celou samostatnou kapitolu intervenčním a preventivním programům. V této kapitole jsem se soustředil na různé eventuality programů prevence, které jsou realizovány státem a nevládními organizacemi. Je možné konstatovat, že u prevence kriminality má stát významné možnosti, ale i ty jsou omezené. Dále je možné konstatovat, že hlavní díl odpovědnosti, za provádění aktivit prevence, spočívá na místních komunitách. K realizaci programů prevence a jejich života schopnosti, jsou však nezbytné dotace, ať jsou přidělovány jakýmikoliv složkami nebo přímo vládou. Taktéž je nutná vzájemná spolupráce všech složek, které jsou přímo zainteresovány do preventivních programů, protože bez této spolupráce není možné programy realizovat, či od nich očekávat kladné výsledky. Bez prevence však není možné očekávat, že by kriminalita sama klesala, proto je nezbytné v této činnosti i nadále pokračovat, rozvíjet ji a přizpůsobovat ji všem novým trendům.

V praktické části jsem se věnoval analýze páchané trestné činnosti dětmi a mladistvými v okrese Přerov a jejímu srovnání s páchanou trestnou činností dětmi a mladistvými v okrese Kroměříž a celé České republice. Zjištěné výsledky jsou zpracovány pomocí tabulek, grafů.

Na základě zpracované bakalářské práce lze konstatovat, že stanovené cíle práce byly splněny.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] MATOUŠEK, O. A KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Portál, 1998. ISBN 80-7315-004-2
- [2] ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3
- [3] NIKL, J., *Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci*,
Praha:PA ČR. 2000. ISBN 80-7251-033
- [4] ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie díl I*. Praha:PAČR, 2001. ISBN 80-86432-08-4
- [5] ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie díl II*. Praha:PAČR, 2004. ISBN 80-7357-026-2
- [6] NEŠPOR, K., DVOŘÁK, V. *Prevence trestné činnosti související s návykovými látkami*. 1 vyd. Praha : Armex pro Trivis, 1998. ISBN 80-902283-9-9
- [7] NEŠPOR, K. *Vaše děti a návykové látky*. 1 vyd. Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7178-515-6.
- [8] ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. Pelhřimov: 2002. ISBN 80-86473-08-2
- [9] PORADA, V. A KOL. *Kriminalistika 1. díl) : Úvod do kriminalistiky a metodik vyšetřován vybraných druhů trestných činů*. Olomouc: UP, 1995. ISBN 80-067451-2
- [10] ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. Pelhřimov: 2002. ISBN 80-86473-08-2
- [11] ŠTÁBLOVÁ, R. A KOL.: *Drogy, kriminalita a prevence*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997. 80-85981-64-5
- [12] HARTL, P., HARTLOVÁ, H. : *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-569-1
- [13] RÝDL, K. A NEZEL, I.: *Rasismus a nacionalismus v současném životě. Informační příručka pro školy i veřejnost*, Praha, IPPP ČR 1997
- [14] PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. : *Pedagogický slovník*. Praha : Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6

- [15] PELIKÁN, J. : *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha : Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-569-8
- [16] Zákon č. 109/2002 Sb., *o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních*
- [17] Zákon č. 218/2003 Sb., *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*
- [18] Policejní Prezidium ČR. Zákon č. 283/2008 Sb., *o Policii České Republiky*. Praha : Tiskárna Ministerstva vnitra, 2008
- [19] Zákon 114/1988 Sb., *o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení*
- [20] Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*
- [21] Zákon č. 94/1963 Sb., *zákon o rodině*
- [22] Zákon č. 141/1961 Sb., *o trestním řízení soudním*
- [23] Policejní Prezidium ČR. *Kriminalistický sborník ročník L, číslo 12* . Praha : Tiskárna Ministerstva vnitra, 2006
- [24] Policejní Prezidium ČR. *Kriminalistický sborník ročník LI, číslo 12* . Praha : Tiskárna Ministerstva vnitra, 2007
- [25] Policejní Prezidium ČR. *Kriminalistický sborník ročník LII, číslo 12* . Praha : Tiskárna Ministerstva vnitra, 2008
- [26] Policejní Prezidium ČR. *Kriminalistický sborník ročník LIII, číslo 12* . Praha : Tiskárna Ministerstva vnitra, 2009

SEZNAM POUŽITÝCH CITACÍ A ODKAZŮ

- (1) NIKL, J., *Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci*, Praha:PA ČR. 2000. ISBN 80-7251-03
- (2) MATOUŠEK, O. A KROFTOVÁ, A., *Mládež a delikvence*. Portál, 1998. ISBN 80-7315-004-2
- (3) ZAPLETAL, J. A KOL. *Kriminologie díl II*. Praha:PAČR, 2004. ISBN 80-7357-026-2
- (4) HARTL, P., HARTLOVÁ, H. : *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-569-1
- (5) Zákon č. 218/2003 Sb., *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*
- (6) Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, § 41 písm. f)
- (7) MATOUŠEK, O. A KROFTOVÁ, A., *Mládež a delikvence*. Portál, 1998. ISBN 80-7315-004-2, s. 23
- (8) ČÍRTKOVÁ, L., *Kriminální psychologie*. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3, s. 69
- (9) MATOUŠEK, O. A KROFTOVÁ, A., *Mládež a delikvence*. Portál, 1998. ISBN 80-7315-004-2, s. 37
- (10) MATOUŠEK, O. A KROFTOVÁ, A., *Mládež a delikvence*. Portál, 1998. ISBN 80-7315-004-2, s. 42
- (11) ZAPLETAL, J. A KOL., *Kriminologie díl II*. Praha: PAČR, 2004. ISBN 80- 86432-08-4
- (12) ZOUBKOVÁ, I., *Kontrola kriminality mládeže*. Pelhřimov: 2002. ISBN 80-86473-08-2
- (13) NEŠPOR, K. A DVOŘÁK, V., *Prevence trestné činnosti související s návykovými látkami*. 1 vyd. Praha : Armex pro Trivis, 1998, ISBN 80-902283-9-9, s. 47

- (14) RÝDL, K. A NEZEL, I.: *Rasismus a nacionalismus v současném životě. Informační příručka pro školy i veřejnost*. Praha, IPPP ČR 1997
- (15) Zákon č. 141/1961 Sb., *o trestním řízení soudním*, § 1
- (16) Policejní Prezidium ČR - z ákon č. 283/1991 Sb., *o Policii České Republiky*. Praha : Tiskárna Ministerstva vnitra, 2008, § 47 odst. 3)
- (17) Zákon 114/1988 Sb., *o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení*
- (18) ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie díl II*. Praha:PAČR, 2004. ISBN 80-7357-026-2
- (19) Policejní Prezidium ČR - zákon č. 283/2008 Sb., *o Policii České Republiky*. Praha : Tiskárna Ministerstva vnitra, 2008
- (20) Zákon č. 218/2003 Sb., *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*, § 24 odst. 1)
- (21) ŠTÁBLOVÁ, R. A KOL.: *Drogy, kriminalita a prevence*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997. 80-85981-64-5, s.174
- (22) Policejní Prezidium ČR. Zákon č. 283/1991 Sb., *o Policii České Republiky*. Praha : Tiskárna Ministerstva vnitra, 2008, § 2 odst. 1, písm. d)
- (23) Zákon 114/1988 Sb., *o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení*, § 26, Zákon č. 94/1963 Sb., *zákon o rodině*, § 48
- (24) Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* , § 201
- (25) Zákon č. 94/1963 Sb., *zákon o rodině*, § 43
- (26) Zákon č. 109/2002 Sb., *o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních*
- (27) PELIKÁN, J. : *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha : Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-569-8, s. 270

SEZNAM OBRÁZKŮ

Graf. č. 1	Zjištěné trestné činy spáchané dětmi a mladistvými v okrese Přerov v letech 2006 - 2009	50
Graf č. 2	Objasněné trestné činy spáchané dětmi v okrese Přerov v letech 2006 – 2009.....	51
Graf č. 3	Objasněné trestné činy spáchané mladistvými v okrese Přerov v letech 2006 – 2009	52
Graf č. 4	Srovnání spáchané trestné činnosti dětmi v okrese Přerov, okrese Kroměříž a celé České republiky v období let 2006 – 2009.....	54
Graf č. 5	Srovnání spáchané trestné činnosti mladistvými v okrese Přerov, Okrese Kroměříž a celé ČR v období let 2006 – 2009	55
Graf č. 6	Skladba spáchaných trestných činů dětmi v ČR za rok 2009 v	57
Graf č. 7	Skladba spáchaných trestných činů dětmi v okrese Přerov za rok 2009 v %.....	57
Graf č. 8	Skladba spáchaných trestných činů dětmi v okrese Kroměříž za rok 2009 v %.....	58
Graf č. 9	Skladba spáchaných trestných činů mladistvými v ČR za rok 2009 v	59
Graf č. 10	Skladba spáchaných trestných činů mladistvými v okrese Přerov za rok 2009 v	59
Graf č. 11	Skladba spáchaných trestných činů mladistvými v okrese Kroměříž za rok 2009 v %.....	59

Graf č. 12	Množství trestných činů spáchaných dětmi v roce 2009 v celé ČR, okrese Přerov a okrese Kroměříž61
Graf č. 13	Množství trestných činů spáchaných mladistvými v roce 2009 v celé ČR, okrese Přerov a okrese Kroměříž61

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 Celkový počet trestných spáchaných dětmi a mladistvými v okrese Přerov v letech 2006 – 2009.....	50
Tabulka č. 2 Druh objasněné kriminality spáchané dětmi v okrese Přerov v letech 2006 – 2009.....	51
Tabulka č. 3 Druh objasněné kriminality spáchané mladistvými v okrese Přerov v letech 2006–2009.....	52
Tabulka č. 4 Srovnání trestné činnosti dětí v okrese Přerov, okrese Kroměříž a celé České republiky v období let 2006 – 2009	54
Tabulka č. 5 Srovnání trestné činnosti mladistvých v okrese Přerov, okrese Kroměříž a celé České republiky v období let 2006 – 2009.....	55
Tabulka č. 6 Skladba spáchaných trestných činů dětmi v roce 2009.....	56
Tabulka č. 7 Skladba spáchaných trestných činů mladistvými v roce 2009.....	58
Tabulka č. 8 Množství trestných činů spáchaných dětmi a mladistvými v roce 2009....	60

